

Resultaten enquête
griffier en gemeenteraadsverkiezingen

Utrecht, november 2009

Petra Habets Advies & Ontwikkeling BV

Nieuwe Kamp 11m/n
3512 KN Utrecht

Postbus 674
3500 AR Utrecht

T 030 236 90 60

F 030 274 58 25

E info@petrahabets.nl

I www.petrahabets.nl

November 2009

Voorwoord

Wat wordt van de griffier verwacht in de overgangperiode naar een nieuwe raad en wat kan de griffier (samen met de overige leden van de driehoek burgemeester-gemeentesecretaris-griffier) bijdragen om de nieuwe raad en het nieuwe college optimaal van start te laten gaan?

Daar waar de rol van de griffier in de reguliere processen de afgelopen jaren ingebed is geraakt, merken wij in onze adviespraktijk dat veel driehoeken nog zoekende zijn naar de inrichting van het verkiezingsproces en de rolverdeling die binnen de eigen gemeente het meest passend is. Dit is ook niet verwonderlijk, want de komende gemeenteraadsverkiezingen zijn pas de tweede gemeenteraadsverkiezingen sinds de invoering van de dualisering, in 2002 bevond de functie van griffier zich immers nog in vele gemeenten in de kwartiermakersfase.

Daarnaast merken we dat binnen veel gemeenten ook vragen bestaan over de mate waarin ambtelijke ondersteuning gewenst en passend is in het verkiezingsproces en welke rollen de politieke partijen zelf willen oppakken, danwel opgepakt worden door het maatschappelijk middenveld en pers.

Samenvattend, wat behoort tot het terrein van de (ambtelijke) ondersteuning en wat is des politieks? Kortom, alle reden voor een inventariserend onderzoek.

In samenwerking met de Vereniging van Griffiers hebben wij daarom in september nagenoeg alle griffiers benaderd met het verzoek een zeventiental vragen te beantwoorden over de activiteiten die binnen hun gemeente in de voorbereiding en opvolging van de verkiezingen plaatsvinden en hun eigen rol in relatie tot de andere leden van de driehoek. In totaal hebben 143 griffiers gereageerd.

Dit rapport geeft daarmee een inkijk in de opvattingen van iets minder dan eenderde van de griffiers over hun rol en die van anderen in verkiezingstijd.

Daarbij is één kanttekening op zijn plaats. Dit rapport is een momentopname: het geeft het beeld dat hierover bij griffiers bestond ten tijde van het onderzoek. Respondenten konden in de periode van 10 september tot 10 oktober de vragenlijst opsturen, vervolgens hebben in de periode van 10 oktober tot en met 17 november telefonische interviews plaatsgevonden met respondenten die op de vragenlijst hun telefoonnummer hebben vermeld. Uit zowel de ingevulde vragenlijsten als telefonische interviews kwam naar voren dat het draaiboek verkiezingen in de diverse gemeenten wel in grote lijnen vaststaat, maar dat een aantal zaken zich in overleg nog moet uitkristalliseren. Wij hopen dat de resultaten van deze enquête een bijdrage kunnen leveren aan de discussie binnen zowel uw eigen gemeente als binnen de Vereniging van Griffiers.

Graag bedanken we bij deze alle deelnemende griffiers voor hun tijd en de Vereniging van Griffiers voor de enthousiaste ondersteuning.

Tot slot wensen wij u veel succes en wijsheid bij de voorbereiding en de opvolging van de verkiezingen binnen uw gemeente.

Utrecht, 18 november 2009

Petra Habets

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Samenvatting	5
0. Inleiding en leeswijzer	6
1. De mate waarin de griffier een actieve rol vervult in het interesseren van nieuwe raadsleden	8
2. De mate waarin de gemeente en de griffier de belangstelling voor en de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen proberen te stimuleren	10
3. De rol van de griffier bij de voorbereiding/overdracht richting nieuwe raad en (in)formateur	17
4. De formatie	21
5. Het inwerken van raadsleden	28
6. Het eigenaarschap van van het verkiezingsproces	31
Verantwoording	33
Vragenlijst griffier en gemeenteraadsverkiezingen	36

Samenvatting

Welke rol vervult de raadsgriffier vóór en na de verkiezingen? In deze inventariserende studie waaraan 143 raadsgriffiers hebben meegewerkt is onderzocht in welke mate griffiers een rol zien in de verschillende fasen in de voorbereiding en opvolging van de verkiezingen.

Een op de drie griffiers heeft actief bevorderd dat mensen zich kandidaat stellen voor de raad, terwijl 55% dat niet tot zijn taak rekent of daarvoor geen ruimte heeft gekregen van zijn/haar gemeente. Opmerkelijk is dat vooral griffiers van kleinere gemeenten activiteiten op dit gebied hebben ontplooid.

De meeste griffiers (64%) werken mee aan activiteiten ter bevordering van de opkomst bij de verkiezingen, maar 27% doet dit niet.

Gemeenten maken over het algemeen werk van opkomstbevordering en zetten hiertoe meerdere instrumenten in. Meest genoemde instrumenten hierbij zijn een stemwijzer of kieskompas, actieve benadering van jongeren en extra publicaties in huis-aan-huisbladen. Vooral in kleinere gemeenten is bovendien de verkiezingsmarkt populair. In de meeste gevallen worden deze activiteiten betaald uit het reguliere budget, in 20% van de gemeenten stelt de raad hiervoor extra middelen beschikbaar. Cofinanciering door derden komt nauwelijks voor (in 3% van de gemeenten).

De algemene verkiezingsvoorbereiding laat duidelijke verschillen zien tussen gemeenten. Reflecteren doet de raad naar verwachting volgens 62% van de respondenten wel en volgens 38% van de respondenten niet. In 28% van de gemeenten is de verwachting dat geen overdrachtsdocumentatie wordt opgesteld voor de nieuwe raad en onderhandelaars, terwijl dat in 72% van de gemeenten in één of andere vorm gebeurt. Bijna de helft van de respondenten verwacht dat de nieuwe raad een raadsprogramma of –agenda opstelt; de rest denkt geen van beide. Het collegeprogramma of coalitieakkoord wordt naar verwachting in 56% van de raden ter bespreking voorgelegd en in 26% officieel vastgesteld met eventuele amendementen. Op andere punten bestaat grotere consensus: zo verwacht ruim driekwart van de griffiers dat de grootste partij start met de onderhandelingen na de verkiezingen.

Van de respondenten verwacht 50% een ondersteunende rol in de formatie te spelen, 7% van de griffiers ziet voor zichzelf geen rol in de formatie. Daarnaast worden een coachende en adviserende rol enkele keren genoemd. Voor de gemeentesecretaris ziet 16% van de griffiers geen rol in de formatie.

Als meest natuurlijke klankbord worden achtereenvolgens genoemd het presidium/fractievoorzitters of seniorenconvent (op nummer 1 voor 46% van de griffiers), de burgemeester (op nummer 1 voor 37% van de griffiers) en de driehoek (op nummer 1 voor 16% van de griffiers).

Op een aantal punten zijn grote verschillen tussen de grotere en kleinere gemeenten, zowel in de rolopvatting van griffiers als in het algemenere beeld van gemeenten in verkiezingstijd. Enkele van de opmerkelijkste verschillen:

- ✓ in kleinere gemeenten werkt 39% van de griffiers mee aan het interesseren van nieuwe raadsleden, terwijl dat in 11% van de grotere gemeenten gebeurt
- ✓ in 41% van de grotere gemeenten stelt de raad extra budget beschikbaar voor opkomstbevorderende maatregelen tegen 16% van de kleinere gemeenten, hetgeen zich ook vertaalt in meer soorten activiteiten waaronder een veel sterkere inzet van tv- en radiospotjes en stemwijzer of kieskompas
- ✓ grotere gemeenten starten eerder met het inwerken van raadsleden dan kleinere gemeenten (33% van de grotere gemeenten start na de kandidaatstelling tegen 16% bij de kleinere gemeenten).

0. Inleiding en leeswijzer

Er bestaan verschillende beelden over de rol die de griffie in verkiezingstijd kan vervullen in relatie tot andere spelers (ambtelijke organisatie / politieke partijen / media).

In deze verkennende studie zijn beelden verzameld die bij griffiers leven over enerzijds de wensen en verwachtingen ten aanzien van hun functioneren vanuit politieke zijde en anderzijds de rol van de griffie in relatie tot de ambtelijke organisatie in verkiezingstijd.

Deze studie levert daarnaast een inkijkje in de algemene verkiezingsvoorbereiding binnen de gemeenten.

Welke zaken worden door wie opgepakt? De griffier vervult immers een 'spin in 't web-functie', ongeacht de wensen en verwachtingen die binnen de gemeente leven over de concrete rol van de griffier in dit proces.

Dit rapport is gebaseerd op een enquête die in samenwerking met de Vereniging van Griffiers onder in principe alle raadsgriffiers is uitgezet, gecombineerd met een telefonische interviewronde.

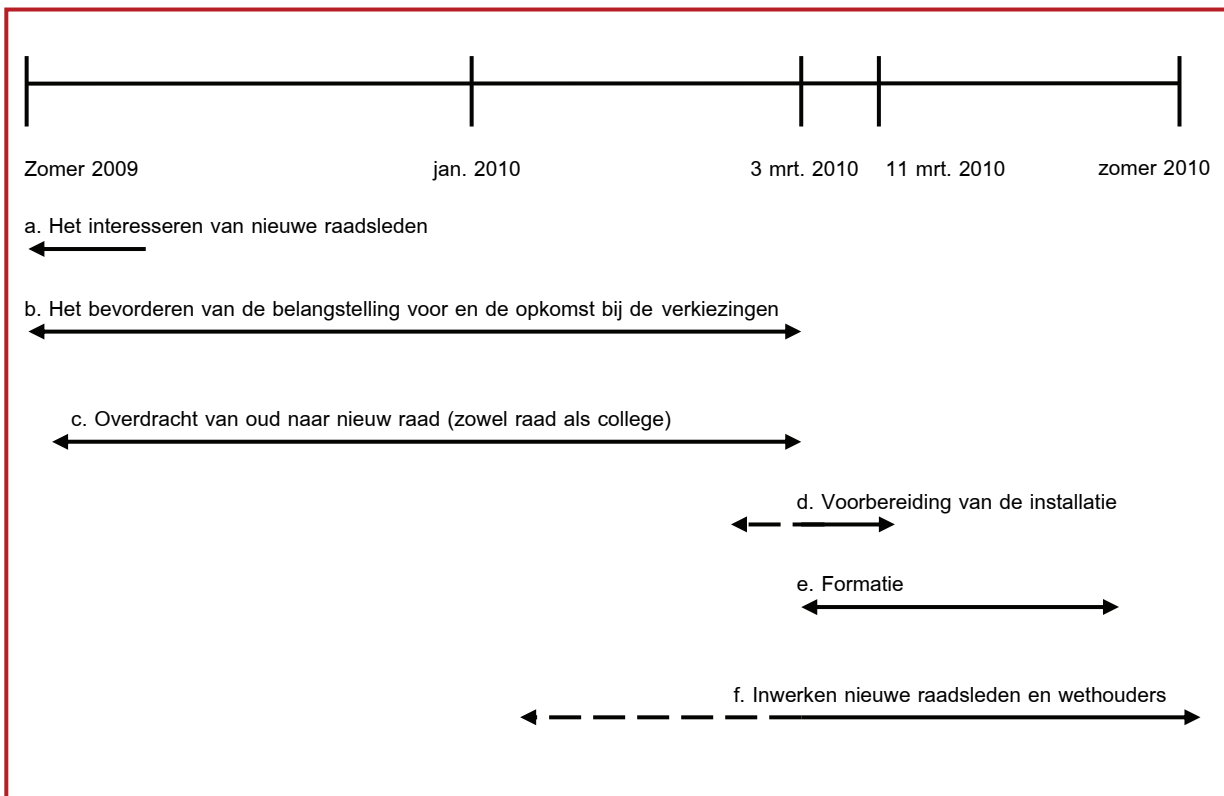
De verkiezingsperiode

De periode rond de verkiezingen kan onderverdeeld worden in drie fasen:

- de periode tot 3 maart 2010
- de periode tussen 3 en 11 maart 2010 en
- de periode na de installatie van de nieuwe raad.

Gedurende deze periode spelen de volgende thema's, waarin de griffier en andere leden van de driehoek een rol kunnen spelen, afhankelijk van de specifieke context van de gemeente en de taakopvatting:

- a. het interesseren van nieuwe raadsleden
- b. het bevorderen van de belangstelling voor en de opkomst bij de verkiezingen
- c. overdracht van oud naar nieuw (zowel raad als college)
- d. voorbereiding van de installatie
- e. formatie en
- f. inwerken van nieuwe raadsleden en wethouders.

Fasen in de verkiezingstijd

Met betrekking tot al deze thema's zijn in de uitgezette enquête vragen opgenomen, met uitzondering van thema d. omdat dit een vrij technisch-procedurele aangelegenheid betreft.

Participanten

In het proces rondom de verkiezingen zijn niet alleen diverse fasen te onderscheiden, maar ook een groot aantal participanten die in de verschillende fasen hun eigen rol vervullen.

De griffier ondersteunt de raad, de gemeentesecretaris ondersteunt het college, direct na de verkiezingen is er een nieuwe raad en zal opnieuw een college gevormd moeten worden. In deze periode vormt de driehoek burgemeester-gemeentesecretaris-griffier de verbindende schakel.

De griffier is als ondersteuner van de raad het eerste aanspreekpunt voor de zittende raadsleden. Zaken rondom het functioneren van de raad als totaal worden doorgaans besproken in een kleiner gremium zoals het fractievoorzittersoverleg, seniorenconvent of presidium, dit afhankelijk van de invulling die de gemeente hiervoor gekozen heeft.

Op grotere afstand staan de partijvoorzitters van de lokale afdelingen van politieke partijen. In verkiezingstijd kunnen deze zich tot natuurlijk gesprekspartner van de griffier ontpoppen voor die partijen die (nog) geen zitting hebben in de huidige raad of waarvan een (groot) deel van de huidige raadsleden naar verwachting na de verkiezingen niet zal terugkeren.

Wanneer de kandidatenlijsten van de partijen bekend zijn, zijn ook de lijsttrekkers bekend, de belangrijkste spelers in de coalitieonderhandelingen direct na de verkiezingen. Tenslotte kennen vooral grotere gemeenten campagneleiders waarmee in de aanloop van de verkiezingen afstemming gezocht kan worden indien de gemeente een rol voor zichzelf ziet in de opkomstbevordering.

Naast afstemming binnen de driehoek gemeentesecretaris-burgemeester-griffier worden bij diverse gemeenten werkgroepen geformeerd waarin de afdelingen communicatie en burgerzaken en soms ook bestuurszaken en concerncontrol een plek hebben.

Omdat deze rollen, zoals hiervoor geschetst in de diverse fasen van aanloop naar de verkiezingen tot en met het inwerken van de nieuwe raad en college kunnen variëren, is in de enquête een extra overkoepelend thema opgenomen: het eigenaarschap van het verkiezingsproces in de gemeente.

De opzet van dit rapport

Dit rapport kent dezelfde opbouw als de uitgezette vragenlijst en behandelt achtereenvolgens de hiervoor vermelde thema's die in de periode rondom de verkiezingen onderscheiden kunnen worden:

1. de mate waarin de griffier een actieve rol vervult in het interesseren van nieuwe raadsleden
2. de mate waarin de gemeente en de griffier de belangstelling voor en de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen proberen te stimuleren
3. de rol van de griffier bij de overdracht richting nieuwe raad en (in)formateur
4. de formatie
5. het inwerken van nieuwe raadsleden

aangevuld met

6. het eigenaarschap van het verkiezingsproces in de gemeente.

In de bijlage bij dit rapport treft u een onderzoeksverantwoording aan en vindt u de vragenlijst die aan de griffiers is voorgelegd.

1. De mate waarin de griffier een actieve rol vervult in het interesseren van nieuwe raadsleden

Over het onderwerp 'het interesseren van potentiële raadsleden' is in de enquête één vraag opgenomen met vijf antwoordopties en een subvraag over verbijzondering naar doelgroepen.

Vraag 1.

Heeft u als griffier initiatieven ontplooid om het aantal kandidaat-raadsleden te bevorderen, hetgeen heeft geleid tot activiteiten van de gemeente (in tegenstelling tot de activiteiten die de politieke partijen zelf oppakken)?

Antwoorden en toelichting

Deze vraag kent vijf antwoordopties, waarbij de beide 'ja'-opties ruimte boden voor voorbeelden en de optie 'anders' de mogelijkheid gaf eigen nuances aan te brengen.

Van de respondenten geeft 33% aan activiteiten te ondernemen om het aantal kandidaat-raadsleden te bevorderen, 55% geeft aan op dit terrein geen initiatieven te ontplooien.

De 33% van de griffiers die aangeeft activiteiten te ontplooien kent het volgende onderscheid: 14% ontplooit beperkte initiatieven en 19% geeft aan bijzondere activiteiten te ontplooien.

De 55% van de griffiers die aangeeft geen initiatieven te ontplooien kent het volgende onderscheid: 18% vindt het interesseren van nieuwe raadsleden geen taak van de griffier en 37% geeft aan dat hij of zij als griffier niets gedaan heeft omdat dit bij zijn of haar gemeente niet tot de taken van de griffie gerekend wordt.

Daarnaast kende deze vraag ook de antwoordoptie 'anders' (12%) waarbij de toelichting diverse keren dezelfde strekking heeft als de toelichting van griffiers die aangeven dat dit binnen zijn of haar gemeente niet tot de taak van de griffie gerekend wordt: vaak heeft de betreffende griffier het aanbod gedaan een rol te vervullen, echter dit werd door de fracties niet nodig gevonden.

Griffiers die op dit terrein geen activiteiten ontplooien omdat ze dit zelf niet tot de taken van de griffier vinden behoren, geven hiervoor drie redenen: enerzijds staan ze voor de opgave beperkte capaciteit zo optimaal mogelijk in te zetten, daarnaast geven griffiers aan enkel activiteiten te ontplooien wanneer de huidige opdrachtgever, d.w.z. de huidige raad hier expliciet om vraagt en tenslotte geven enkele griffiers aan zich niet in het politieke krachtenveld te willen begeven.

Opmerkelijk is het verschil in de respons tussen grotere gemeenten (meer dan 60.000 inwoners) en kleinere gemeenten. Bij de grotere gemeenten ontplooit slechts 11% van de griffies enige activiteit op dit vlak, tegen 39% van de griffies van kleinere gemeenten. Wellicht is dit een signaal dat het zoeken naar geschikte kandidaten in kleinere gemeenten een lastiger opgave is en partijen extra ondersteuning op dit vlak sneller verwelkomen, echter dit zijn wij niet nagegaan.

Een populaire activiteit is de organisatie van een informatie-avond voor geïnteresseerden. Ook het verzorgen van een presentatie over het raadswerk tijdens een bijeenkomst georganiseerd door een politieke partij is als voorbeeld gegeven. Griffiers die aangeven beperkte initiatieven te ontplooien geven als voorbeeld het verwijzen naar een site als ikraadslid.nl en het stimuleren van interviews met raadsleden door de lokale media. Daarnaast geven griffiers persoonlijk toelichting over het raadswerk. Andere voorbeelden zijn brochures over het raadswerk en het uitnodigen van inwoners als 'gast van de raad'. Eén gemeente giet dit

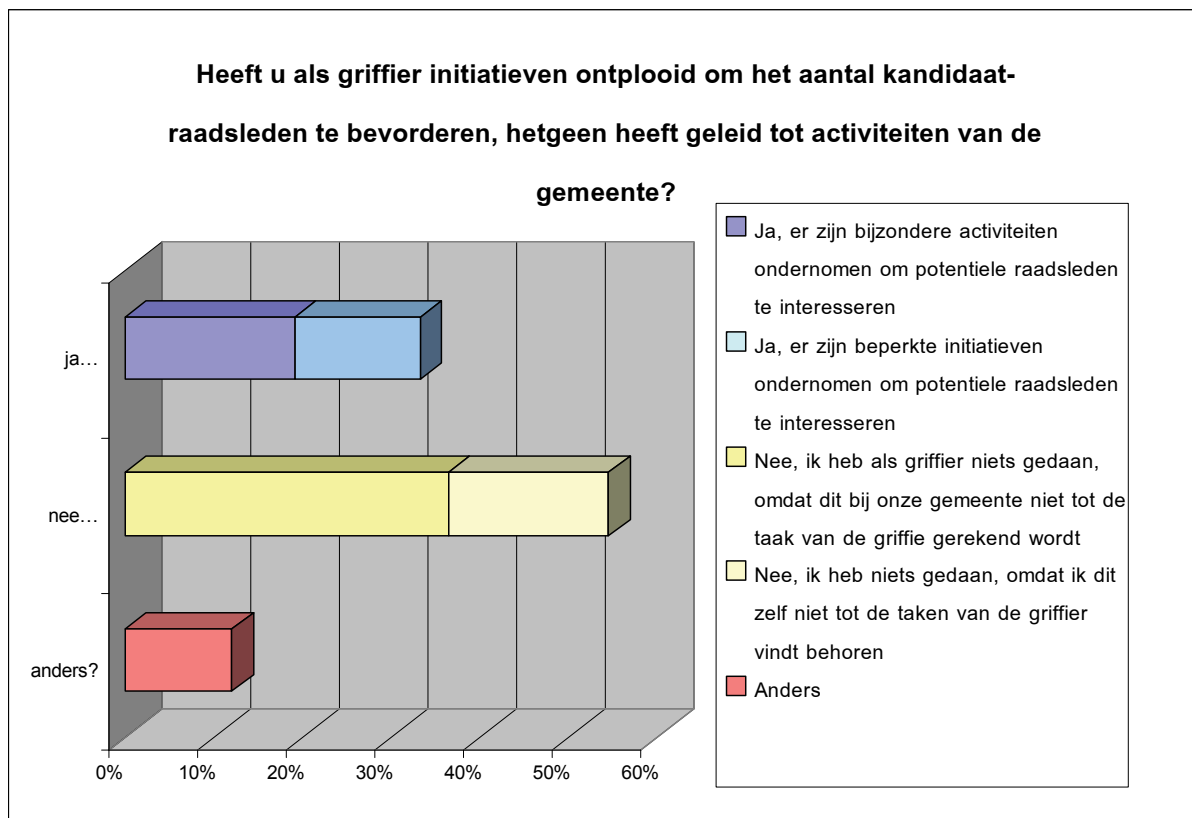

laatste in de vorm van een zogenaamd ‘VIP-arrangement’, waarbij de bezoekers onder andere een maaltijd krijgen aangeboden.

Activiteiten die wij zeker niet onvermeld willen laten zijn: een cursus van meerdere avonden in combinatie met een markt waar partijen zich aan potentiële raadsleden presenteren, een film op de website en een simulatiespel (Ouderkerk aan de Amstel), projecten op scholen, een grote publiciteitscampagne met posters en tv-spotjes (Almere) en een politieke meerkamp waarbij vertegenwoordigers uit diverse kernen gecoacht door politici met elkaar de strijd aangaan en een prijs kunnen winnen (Sneek).

Een griffier gaf aan een reeks inspirerende artikelen te bundelen in een boekje om dit onder de aandacht van de fracties te brengen, maar het niet tot de taken van de griffier in algemene zin te rekenen wervend op te treden: ‘De raadsgriffier hoort onafhankelijk en onpartijdig te zijn, hierover mag geen twijfel bestaan.’

Tenslotte een kanttekening: sommige griffies trekken in de organisatie van dergelijke activiteiten bewust op met een extern bureau, door andere gemeenten wordt heel nadrukkelijk het samenspel met de afdeling communicatie genoemd. Ook kan de burgemeester ervoor kiezen de ambassadeursrol op dit terrein met nadruk naar zich toe te trekken. In één gemeente heeft een wethouder een workshop georganiseerd voor potentiële raadsleden.

Indien u hierboven "Ja" heeft aangekruist, zijn er bijzondere doelgroepen onderscheiden en welke zijn dat?

Bij het interesseren van nieuwe raadsleden speelt vanuit gemeentelijk perspectief een doelgroepenbenadering nauwelijks een rol. Jongeren lijken het populairst als doelgroep, met aandacht hiervoor in 4% van de gemeenten, in de categorie ‘overigen’ zijn nieuwe inwoners van de gemeente, vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en dorpsverenigingen genoemd.

2. De mate waarin de gemeente en de griffier de belangstelling voor en de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen proberen te stimuleren

Over het thema opkomstbevordering zijn in de enquête drie vragen gesteld. De eerste vraag behandelt de mate waarin de griffier initiatieven ontplooit om de belangstelling van de burger voor gemeenteraadsverkiezingen te bevorderen. De tweede vraag betreft de financiering van opkomstbevorderende activiteiten en in de derde vraag wordt het palet van opkomstbevorderende activiteiten geïnventariseerd mede in relatie tot de vorige gemeenteraadsverkiezingen en de eventuele rol van de griffie.

Vraag 2.

Ontplooit u als griffier initiatieven om de belangstelling van de burger voor de gemeenteraadsverkiezingen te bevorderen, danwel bent u voornemens dat te doen?

Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende vijf antwoordopties, twee bevestigend, twee ontkenkend en de optie 'anders' met de ruimte voor een algemene toelichting die de mogelijkheid gaf eigen nuances aan te brengen.

Van de respondenten geeft 64% aan activiteiten te ondernemen om de belangstelling voor en de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen te bevorderen, 27% van de respondenten geeft aan op dit terrein geen initiatieven te ontplooien.

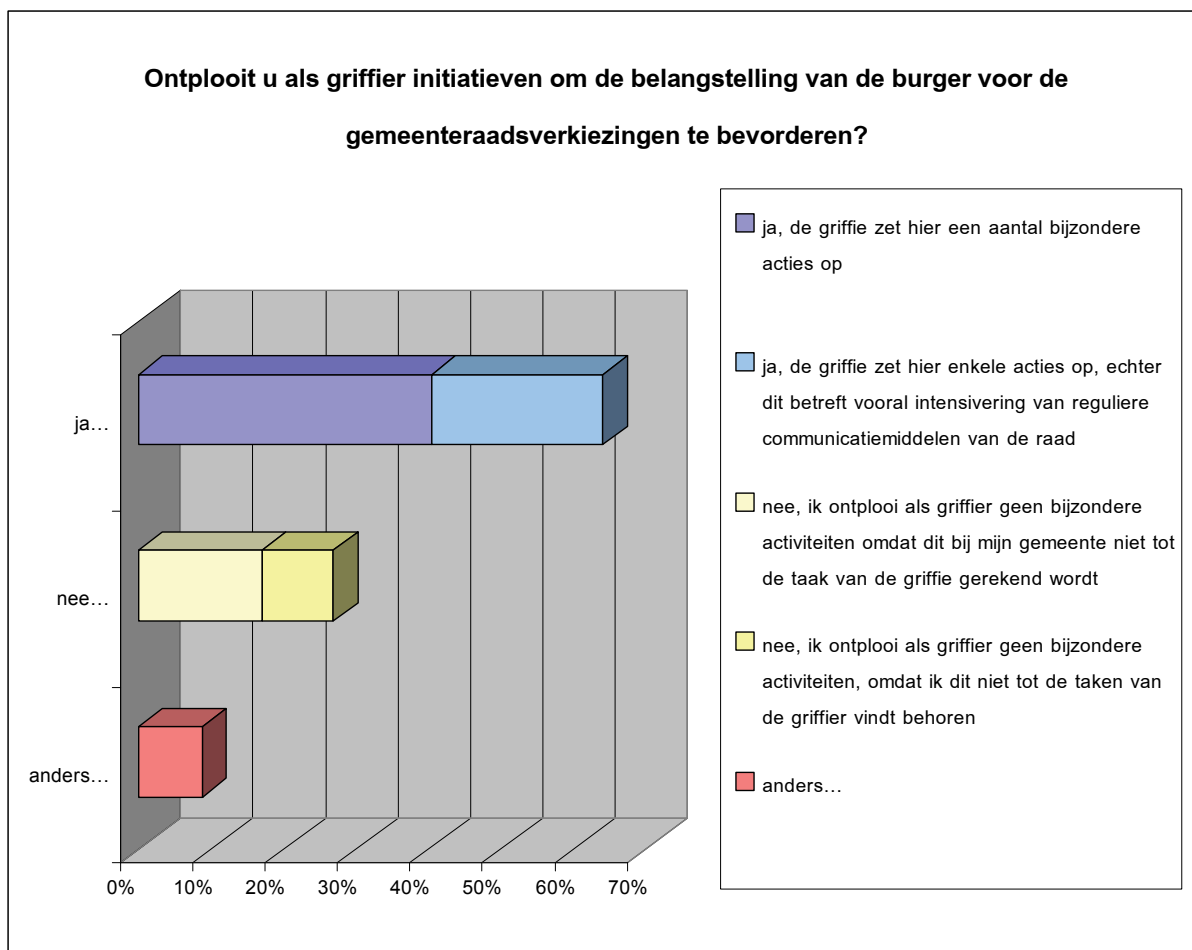
De 64% van de griffiers die aangeeft activiteiten te ontplooien kent het volgende onderscheid: 24% geeft aan dat dit vooral intensivering van de reguliere communicatiemiddelen van de raad betreft en 40% geeft aan bijzondere activiteiten te ontplooien.

De 27% van de respondenten die geen initiatieven ontplooit kent het volgende onderscheid: 10% geeft aan dit zelf niet tot de taken van de griffier te vinden behoren en 17% geeft aan dat hij of zij als griffier niets gedaan heeft omdat dit bij zijn of haar gemeente niet tot de taken van de griffie gerekend wordt.

Van de respondenten heeft 9% gekozen voor de antwoordoptie 'anders'. De toelichting die wij hier meermalen tegenkwamen wordt door één van de respondenten als volgt verwoord: 'De griffier probeert de diverse gemeentelijke afdelingen aan tafel te krijgen voor een gezamenlijk plan'. Ook zien wij vaak een samenspel tussen of verwijzing naar de afdelingen communicatie/voorlichting en burgerzaken. Dit is ook herkenbaar wanneer de antwoorden van deze vraag met de antwoorden van vraag 4 vergeleken worden. Bij die gemeenten waar de griffier aangeeft zelf geen initiatieven te ontplooien, vinden doorgaans toch initiatieven vanuit ambtelijke zijde plaats om de opkomst te bevorderen.

Zowel uit de vragenlijst als uit de telefonische interviews blijkt dat de keuze voor de instrumenten voor opkomstbevordering uitgebreid wordt behandeld en bediscussieerd met fractievoorzitters.

Net als bij het thema 'het interesseren van nieuwe raadsleden' was expliciet een antwoordmogelijkheid opgenomen ten aanzien van de eigen taakopvatting van de griffier. Opmerkelijk is dat er desalniettemin geen verband kan worden gesignaleerd tussen griffiers die voor zichzelf geen taak zien bij het interesseren van nieuwe raadsleden en griffiers die voor zichzelf geen rol zien ten aanzien van opkomstbevordering.

Vraag 3.

Hoe financiert u eventuele opkomst bevorderende activiteiten?

Antwoorden en toelichting

Bij deze vraag hadden de respondenten de keuze uit meerdere antwoordopties, waardoor het totaal percentage iets boven de 100% uitstijgt.

Van de respondenten geeft 20% aan dat de raad extra middelen beschikbaar heeft gesteld, 27% van de respondenten geeft aan dat de activiteiten zo beperkt zijn dat er geen extra middelen nodig zijn.

Van de respondenten geeft 38% aan dat extra uitgaven opgevangen worden door te schuiven binnen de reguliere raads- en griffiebudgetten en 19% dat extra uitgaven ten laste komen van andere organisatie-onderdelen.

Cofinanciering (bekostiging door derden) komt sporadisch voor, te weten bij 3% van de respondenten. Daar waar dit optreedt worden mediapartners het meest genoemd. Uit de telefonische interviews kwam overigens naar voren dat bij diverse gemeenten intensieve samenwerking met externe partners plaatsvindt/externe partners op diverse plaatsen initiatieven oppakken die ook door henzelf bekostigd worden. Echter dit wordt niet als cofinanciering gezien, omdat de regie op deze activiteiten ook elders ligt.

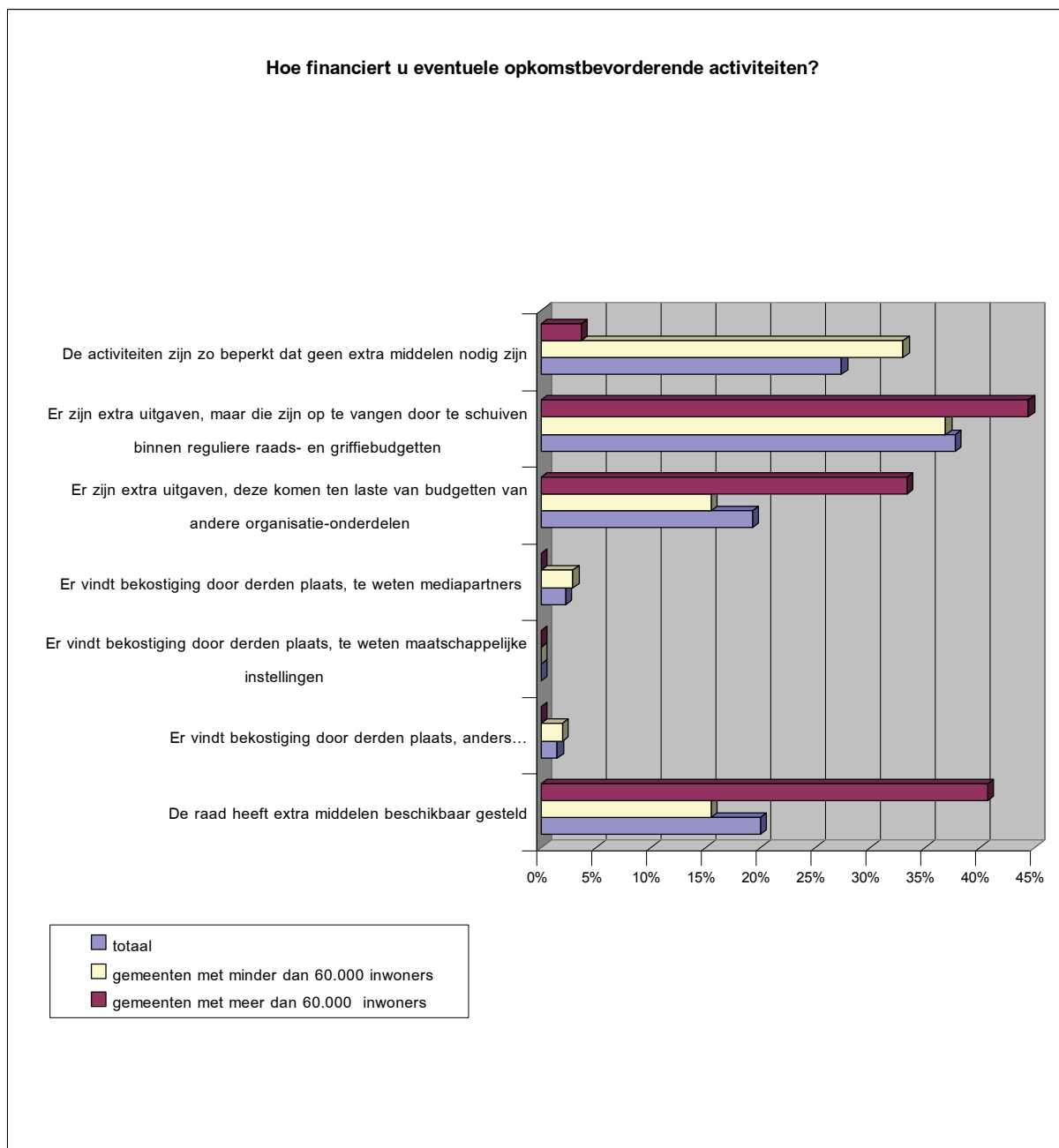
Wanneer respondenten meerdere antwoorden aangekruist hebben, betreft dit meestal de combinatie tussen het antwoord dat extra uitgaven ten laste van andere organisatie-onderdelen komen en een van de andere antwoordmogelijkheden.

Als toelichting komen we op diverse punten tegen dat de extra middelen vooral betrekking hebben op de aanschaf van stemwijzer en/of kieskompas en dat de overige activiteiten bekostigd worden uit de reguliere raads- en griffiebudgetten, danwel dat deze ten laste komen van de andere organisatie-onderdelen. Enkele griffiers geven in de toelichting aan dat in de meerjarenbegroting iedere vier jaar extra middelen bestemd zijn voor dit doel.

Uit het telefonisch interview met de griffier van Maassluis kwam naar voren dat de gemeente in onderhandeling was gegaan met de uitgever van het plaatselijk huis- aanhuisblad en dat deze bereid is tot het gratis samenstellen van een verkiezingskrant met een beperkt aantal advertenties, als bijlage bij dit huis- aanhuisblad. Op dezelfde manier vinden onderhandelingen plaats met andere mediapartners over de organisatie van verkiezingsdebatten.

Het beeld dat in grotere gemeenten meer inspanningen plaatsvinden weerspiegelt zich enigszins in de financiering. In grotere gemeenten komt het nauwelijks voor dat activiteiten zo beperkt zijn dat geen extra middelen nodig zijn. Bij de middelgrote en kleinere gemeenten is dat echter in 33% van de reacties aangegeven.

Vraag 4.

Welke opkomst bevorderende instrumenten/activiteiten verwacht u dat in uw gemeente opgepakt worden?

Antwoorden en toelichting

Respondenten konden een aantal activiteiten aankruisen en hadden tevens de mogelijkheid andere activiteiten toe te voegen. Voor deze activiteiten kon aangegeven worden of de betreffende activiteit in het kader van de vorige verkiezingen was opgepakt (antwoordopties 'ja', 'nee' en 'weet niet') en of de activiteit in het kader van deze verkiezingen wordt opgepakt (antwoordopties 'ja', 'nee' en 'onbekend').

Gemiddeld zetten gemeenten bijna vier verschillende soorten opkomstbevorderende maatregelen in. De meest voorkomende activiteit is een publicatie in huis-aan-huisbladen (71%) gevolgd door een actieve benadering van jongeren die voor het eerst mogen stemmen (63%) en de organisatie van verkiezingsdebatten (58%).

Het samenstellen van een verkiezingskrant waarin de diverse partijen zich voorstellen komt uit op 47%, het organiseren van een verkiezingsmarkt scoort 39%, het opzetten van een speciale verkiezingswebsite/forum komt uit op 36% en het aanschaffen van stemwijzer of kieskompas op 34%.

Er wordt relatief weinig actief contact gezocht met de pers voor free publicity (18%), radio- en tv-spotjes worden eveneens weinig genoemd (11%).

Uiteindelijk kunnen de diverse cijfers hoger worden, aangezien op veel plekken nog onbekend is of een instrument ingezet gaat worden (variërend van 8% onzekerheid over de inzet van stemwijzer of kieskompas tot 28% onzekerheid over de inzet van een verkiezingswebsite).

Ook rekening houdend met de factoren onzekerheid (of een instrument in de komende periode ingezet gaat worden) en onbekendheid (of een instrument bij de vorige verkiezingen ingezet is) kan geconcludeerd worden dat stemwijzer en kieskompas duidelijk meer ingezet worden dan in 2006 (van 21% naar 34%) en hoewel de absolute omvang veel beperkter is, geldt dat ook voor radio- en tv-spotjes (van 3% naar 11%). Voor de overige instrumenten is (nog) geen duidelijke trend te signaleren.

Er zijn significante verschillen tussen de grotere en de kleinere gemeenten. Zo wordt door nagenoeg alle gemeenten met meer dan 60.000 inwoners kieskompas of stemwijzer ingezet (85% met 15% onzeker en derhalve geen gemeente die expliciet 'nee' aangeeft), terwijl dat voor de kleinere gemeenten slechts 21% betreft (en 6% onzeker).

Ook significant is het onderscheid daar waar het gaat om radio- en tv-spotjes. Dit gebeurt in 41% van de grotere gemeenten tegen 4% van de kleinere gemeenten.

De verkiezingsmarkt is overigens in kleinere gemeenten populairder dan in grotere gemeenten (41% tegen 33%).

Op andere punten is het verschil veel geringer. Zo spelen debatten in zowel grote als kleine gemeenten een even grote rol (56% voor grotere en 57% voor kleinere gemeenten¹) en zijn ook de extra publicaties in het huis- aan huisblad in zowel grote (68%) als kleinere gemeenten (78%) populair.

Er zijn naast deze activiteiten ook andere activiteiten genoemd. Den Haag houdt een verkiezingsnâch met onder andere een stemtram, waarbij vanaf 0.01 uur gestemd kan worden. De verkiezingskoorts kan ook opgevoerd worden door het houden van schaduwverkiezingen op scholen. Een ander instrument is de kiezers de mogelijkheid te geven het stemgedrag van individuele raadsleden over de afgelopen periode te checken op de website (Gouda). Middels mobiele stembureaus (bijvoorbeeld Leeuwarden) wordt het voor de burger

¹ dat het gemiddelde hoger uitkomt ligt aan het feit dat in alle vijf gemeenten die hun inwoneraantal niet hebben opgegeven debatten georganiseerd worden.

eenvoudiger gemaakt om te stemmen. Ook wordt in Leeuwarden het internet actief benut middels chatsessies met lokale politici.

In diverse toelichtingen zien we dat de afweging welke activiteiten gemeentebreed door de gemeentelijke organisatie op te laten pakken en wat aan het initiatief van de politieke partijen over te laten in de diverse fractievoorzittersoverleggen tot veel discussie kan leiden. In deze discussies spelen diverse aspecten een rol: de kosten, de omvang van de activiteiten en een principiële punt vanuit de fracties: 'Doe maar niet, de kiezer is zelfstandig genoeg.'

De verkiezingsmarkt scoort relatief hoog op 'geen taak van de griffie'. Uit interviews kwam naar voren dat griffiers enerzijds best bereid zijn om vergunningen en kraampjes te regelen, maar dat politieke partijen de organisatie liever in eigen hand houden.

Sommige griffiers geven aan dat politieke partijen initiatieven nemen om vervoer aan te bieden aan slecht ter been zijnde kiezers, in het gesprek met de griffier van Tilburg kwam naar voren dat de gemeente zelf een taxiservice aanbiedt aan slecht ter been zijnde kiezers. De griffier van Tilburg geeft tevens aan uit de vorige periode goede ervaringen te hebben met de verkiezingskrant, waarbij door de bezorger onderzoek is gedaan door hoeveel mensen per huisadres deze krant gelezen is en hoe lang deze bewaard is gebleven.

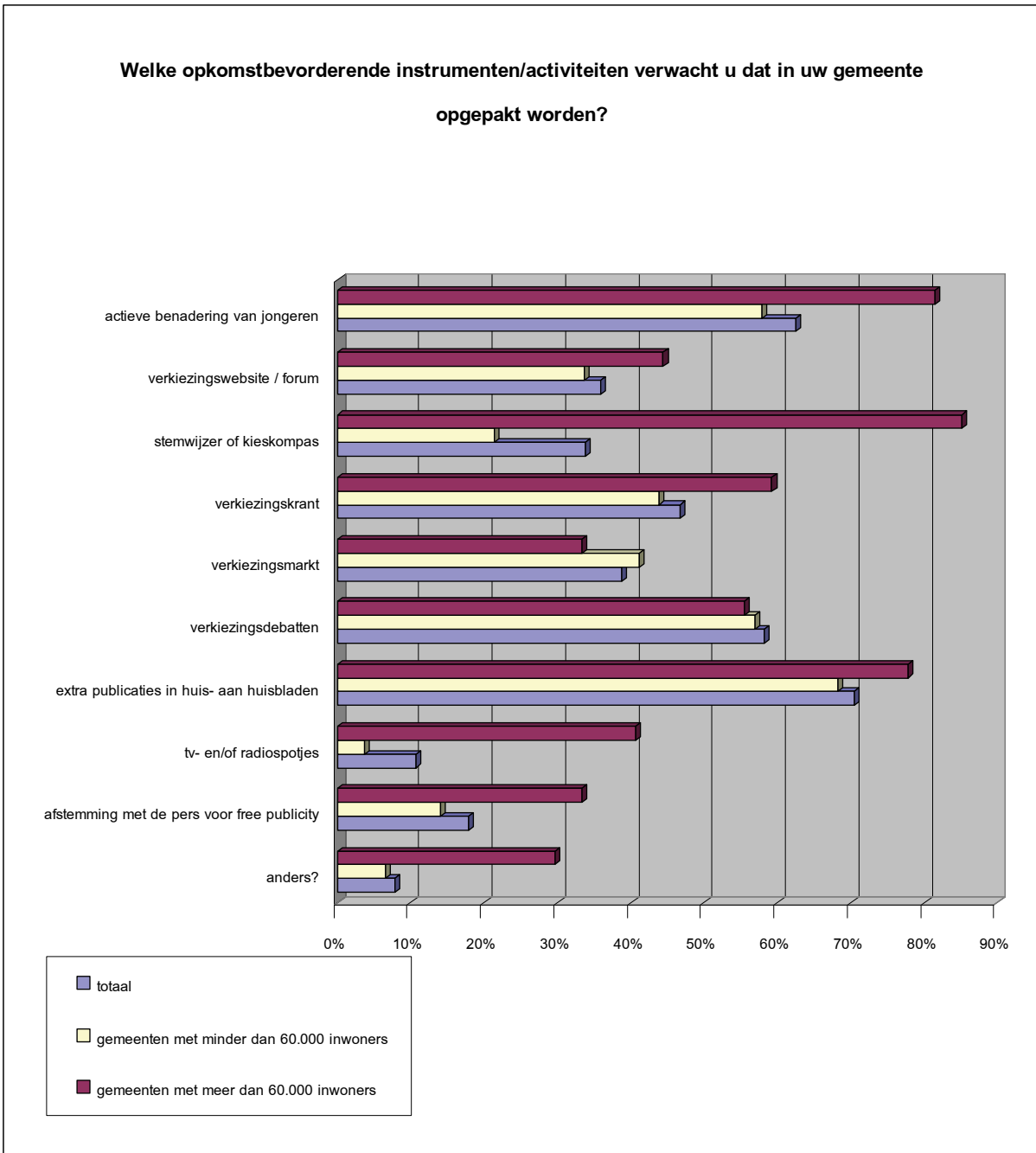
Met betrekking tot het initiatief en regie van verkiezingsdebatten kwam vooral uit de interviews een wisselend beeld naar voren: soms worden deze geïnitieerd door maatschappelijk middenveld of politieke partijen en beperkt de gemeente zich tot het beschikbaar stellen van ruimte. Soms ligt het initiatief en de organisatie volledig bij andere organisaties (universiteit, bibliotheek, dorpsverenigingen) en heeft de gemeente geen enkele rol. Wel wordt er veelal naar gestreefd alle initiatieven in een activiteitenkalender te plaatsen. In andere gemeenten ligt de regie bij de gemeente en draagt deze ook de volledige kosten.

Tenslotte zien we hier bij verschillende gemeenten ook intensieve coproducties met lokale mediapartners (Tilburg, Doetinchem, Maassluis).

Een opmerkelijk voorbeeld van een spontaan initiatief uit de bevolking betreft een groep betrokken burgers die incidenteel activiteiten oppakken in de plaatselijke bibliotheek van Culemborg en de komende tijd een verkiezingsdebat organiseren en een website over de verkiezingen onderhouden.

Ten aanzien van de doelgroepen kwam naar voren dat vele gemeenten expliciet op diverse manieren aandacht besteden aan het benaderen van mensen die voor het eerst mogen stemmen, waarbij dit in sommige gemeenten gaat om alle jongeren die voor het eerst bij de gemeenteraadsverkiezingen gaan stemmen en andere gemeenten alleen die jongeren die voor het eerst gaan stemmen. Een groot deel van de griffiers ziet dit overigens expliciet als taak van de burgemeester. Ook zetten sommige gemeenten jongerenambassadeurs in. Actieve benadering van jongeren met projecten op scholen zijn gericht op de langere termijn, aangezien de meeste scholieren de stemgerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt. De gemeente Den Haag zet bewust in op de benadering van zogenaamde Tweede Kamerstemmers, mensen die wel landelijk stemmen maar niet lokaal.

Andere specificaties van doelgroepen zijn wij niet tegen gekomen.

Ziet u voor zichzelf als griffier in uw gemeente een rol tijdens deze verkiezingen voor de betreffende activiteit en wat is deze?

Antwoorden en toelichting

In onderstaande tabel worden nogmaals de opkomstbevorderende activiteiten gepresenteerd naar de mate waarin ze in de gemeente voorkomen, waarbij het kleurgebruik aangeeft in welke mate de griffier voor zichzelf een rol ziet.

De hieronder genoemde percentages geven aan in hoeverre de griffier voor zichzelf een rol ziet, als percentage van de staaf lengte (dat wil zeggen, het deel van de staaf dat een bepaalde kleur heeft in relatie tot de totale lengte van de staaf).

De meest voorkomende rol die de griffier voor zichzelf ziet is een coördinerende/regisserende rol.

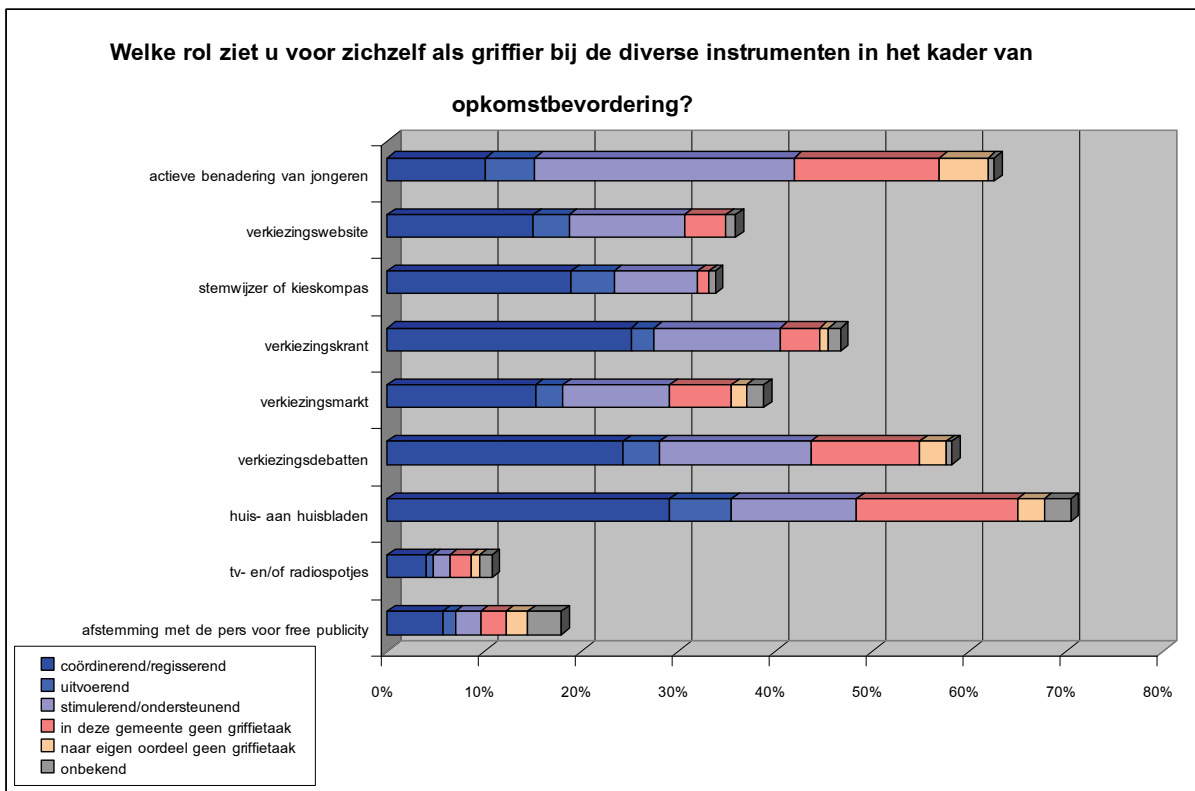
De griffier is lang niet altijd leidend bij de inzet van opkomstbevorderende activiteiten. Alleen bij de aanschaf van stemwijzer of kieskompas (56%) en de verkiezingskrant (54%) vervult de griffier in meer dan de helft van de gemeenten een coördinerende rol.

Bij andere instrumenten ligt dit getal wat lager, doorgaans tussen 30 en 40%. De score bij het actief benaderen van jongeren die voor het eerst stemmen ligt duidelijk lager (16%).

Een andere veel voorkomende rol is 'stimulerend/ondersteunend'. De hoogste score hiervoor is 43% voor het actief benaderen van jongeren, overige scores liggen rond de 30%, met duidelijk lagere scores voor huis- aan huisbladen (18%), tv-radiospotjes (16%) en afstemming met de pers (15%).

Bij de actieve benadering van jongeren ziet 32% van de griffiers geen rol voor zichzelf weggelegd, ten aanzien van publicaties in huis- aan huisbladen ligt dit percentage op 28%, voor tv- en radiospotjes is dit ook 28%, voor gesprekken met de pers voor free publicity ligt dit percentage op 27 en voor de verkiezingsmarkt op 20.

Bij de meest voorkomende maatregelen voor opkomstbevordering (de top 3 uit de vorige paragraaf) wordt 'onbekend' nauwelijks ingevuld (het maximum ligt op 4% bij de huis- aan huisbladen). Alleen voor afstemming met de pers ligt de score 'onbekend' op 20%.

3. De rol van de griffier bij de voorbereiding/overdracht richting nieuwe raad en (in)formateur

Met betrekking tot de overdracht richting nieuwe raad en (in)formateur zijn twee vragen gesteld, de eerste vraag betreft de reflectie van de huidige raad en de tweede vraag betreft de overdrachtsdocumentatie vanuit college of griffie voor de raad/onderhandelaars.

Vraag 5.

Verwacht u*) dat de oude raad een moment voor reflectie neemt om aandachtspunten te formuleren voor een nieuwe raad?

Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende twee antwoordopties ('ja' en 'nee'). Van de respondenten geeft 62% aan dat de huidige raad een moment neemt voor reflectie om aandachtspunten te formuleren voor een nieuwe raad. In de grotere gemeenten ligt dit enigszins hoger (70%) en in de kleinere gemeenten iets lager (60%).

Vraag 5b.

Indien u "Ja" heeft geantwoord, welke onderwerpen passeren in deze reflectie (naar verwachting) de revue? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende vier antwoordopties, waaronder de optie 'anders'. Respondenten hadden de mogelijkheid meerdere antwoorden aan te kruisen.

De volgende onderwerpen komen in de reflectie aan de orde:

✓ Werkwijze	90%
✓ Inhoudelijke beleidsthema's	48%
✓ Omgangsvormen	64%
✓ Anders...	11%

Onder 'Anders...' zijn de rekenkamerfunctie, lopende projecten, de p&c cyclus, de ondersteuning, verordeningen en de informatievoorziening genoemd als onderwerpen voor reflectie. Diverse griffiers noemen ook een 'griffierstevredenheidsonderzoek': hoe tevreden is de raad over de griffie?

Bovenstaande verdeling wijzigt bij een uitsplitsing naar inwoneraantal nauwelijks.

Vraag 5c.

Indien u "Ja" heeft geantwoord, wie nemen (naar verwachting) deel aan deze reflectie?

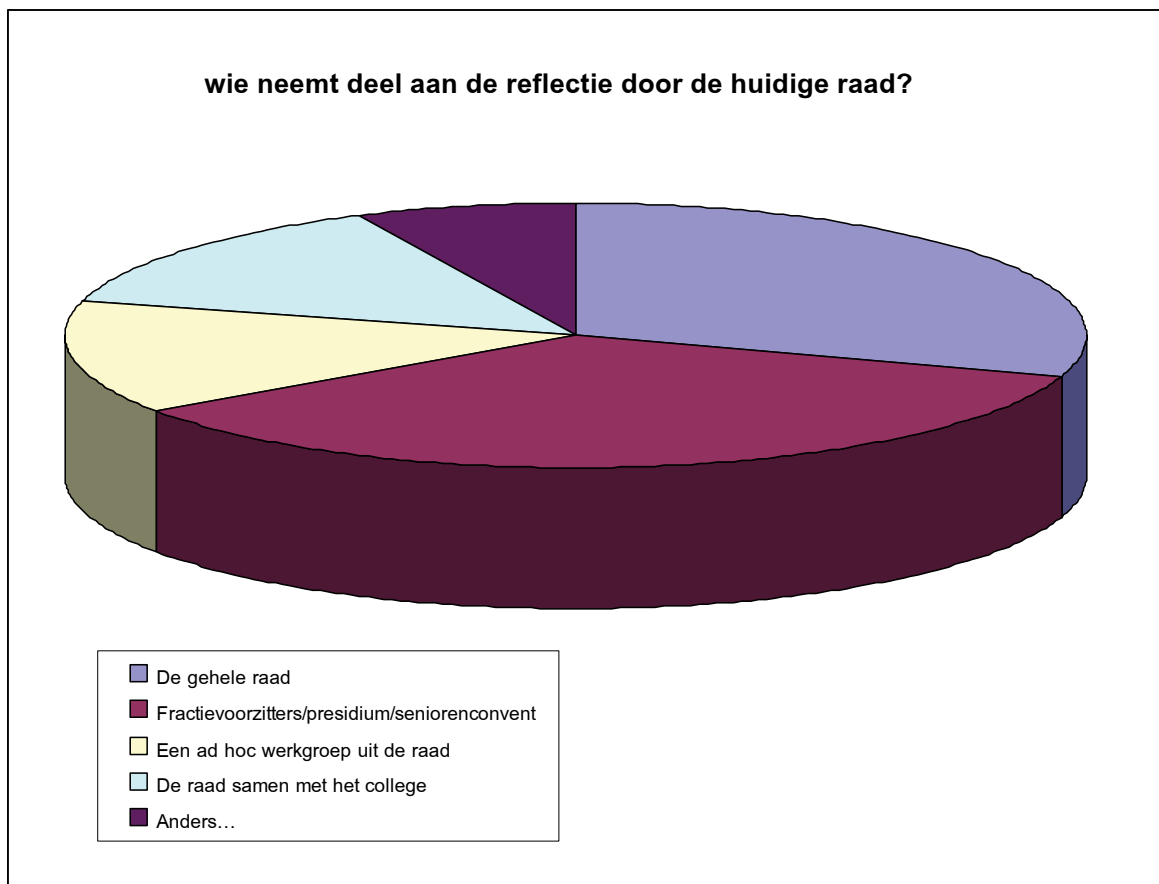
Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende vijf antwoordmogelijkheden, waaronder de optie 'anders'. De meest voorkomende vorm is een reflectie met fractievoorzitters (35%), in de grotere gemeenten ligt dit percentage zelfs duidelijk hoger (42%). De raad als geheel reflecteert volgens 30% van de respondenten, volgens 14% van de respondenten reflecteert een ad hoc werkgroep uit de raad. In 14% van de gemeenten neemt ook het college deel aan de

reflectie. Bij grotere gemeenten gebeurt dit echter minder (5%). In een aantal reacties wordt ook de ambtelijke top genoemd als mededeelnemer. In één gemeente vindt een langer durende evaluatie plaats, waaruit leerpunten voor de komende raadsperiode worden geformuleerd.

Diverse griffiers gaven in het telefonisch gesprek aan niet te voelen voor een evaluatie met de gehele raad, omdat ze het gevoel hebben dat ze 'de geluiden inmiddels kennen'. Ook gaven sommige griffiers aan in een eerdere fase een reflectie te hebben uitgevoerd en dat nu niet meer zinvol te vinden. Enkele andere griffiers die in een eerdere fase onderzoek naar de beleving van de raadsleden over de diverse aspecten van het raadswerk hebben gedaan, voelen juist wel de behoefte dit onderzoek nu geheel of gedeeltelijk te herhalen. Zij zijn voornemens de resultaten van een dergelijke evaluatie mee te nemen in het inwerkprogramma van de nieuwe raad. Twee griffiers gaven aan gesprekken te voeren met de fracties en op basis van deze gesprekken aandachtspunten voor de nieuwe raad te formuleren.

Vraag 5d.

Laat u vertrekkende raadsleden evaluatieformulieren invullen, danwel voert u exitgesprekken?

Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende vier antwoordmogelijkheden, waaronder de optie 'anders'. Daarnaast bestond de mogelijkheid een meer algemene toelichting te geven.

✓ Ja, de griffie voert exitgesprekken met vertrekkende raadsleden	10%
✓ Ja, de vertrekkende raadsleden wordt gevraagd een evaluatieformulier in te vullen	6%
✓ Nee	68%
✓ Anders...	16%

Uit de toelichting kwam naar voren dat het invullen van 'Anders' doorgaans betekende dat de vorm op het moment van het invullen van de enquête nog niet bekend was. Daarnaast is het informele gesprek genoemd. Bij het antwoord 'Nee' geeft één van de respondenten aan dat exitgesprekken en –formulieren P&O-instrumenten zijn en raadsleden zijn nu eenmaal geen medewerkers.

Vraag 6.

Verwacht u*) dat het college of griffie een overdrachtsdocument voor de raad/onderhandelaars opstelt?

Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende zes antwoordopties, waaronder de optie 'Anders'. Ook bestond de mogelijkheid een algemene toelichting te geven.

In 69% van de gemeenten verwacht de griffier dat in enigerlei vorm de griffie en/of het college/de gemeentesecretaris een overdrachtsdocument voor de raad/onderhandelaars opstelt. Dit bestaat uit 25% voor 'ja, dat doet het college/de gemeentesecretaris, 6% voor 'ja, dat doet de griffie', 18% voor 'ja, dat doen zowel het college/de gemeentesecretaris als de griffie afzonderlijk' en 20% voor 'ja, dat is een co-productie van griffie en college/de gemeentesecretaris'.

Het meest voorkomende antwoord is overigens 'nee' voor 26% van de gemeenten.

Voor grotere gemeenten ligt dat anders, daar is het meest voorkomende antwoord 'dat doen zowel het college / de gemeentesecretaris als de griffie afzonderlijk' (30%).

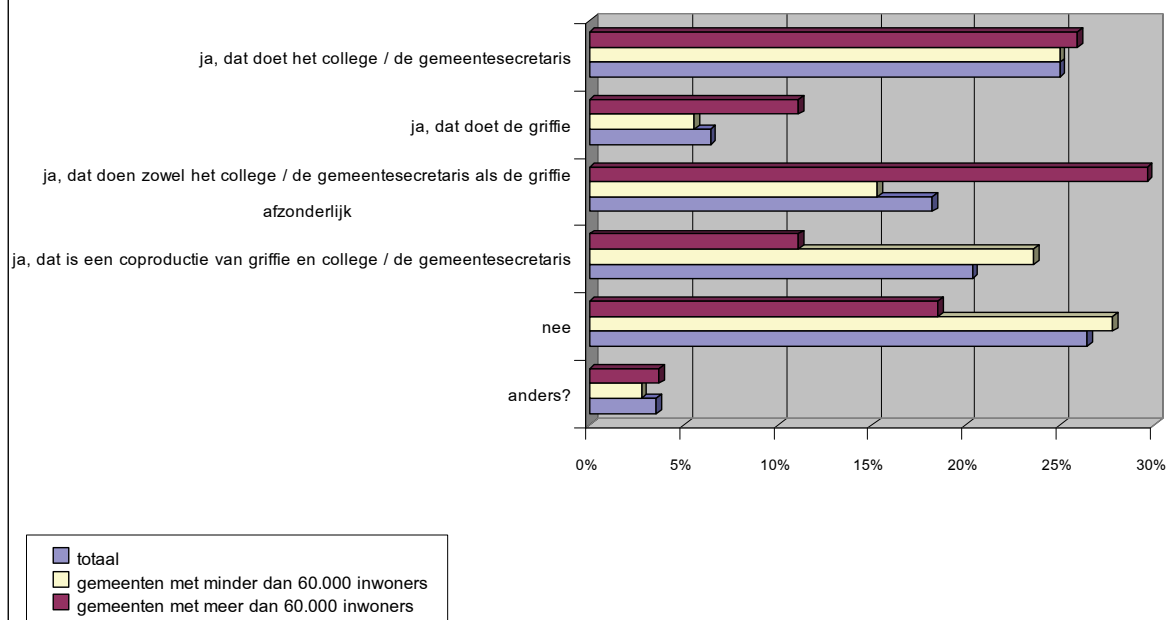
Bij die gemeenten waar college/gemeentesecretaris en griffier afzonderlijk overdrachtsdocumenten maken komt uit toelichtingen naar voren komt dat er een splitsing is in de objecten die geëvalueerd worden door beide partijen. Een overdrachtsdocument vanuit college/gemeentesecretaris richt zich veelal op inhoudelijke beleidsthema's en/of lopende dossiers, terwijl de griffie de werkwijze van de raad centraal stelt. Ook worden in overdrachtsdocumenten de gewenste procedure na de verkiezingen en de technisch gewenste portefeuillesamenstelling opgenomen.

Meer inhoudelijke aspecten die in deze overdrachtsdocumenten worden opgenomen zijn de financiële positie, een stand van zaken van de voornaamste beleidsdossiers, werkwijzen en verbonden partijen. Ook wordt de afwikkeling van de punten uit het raadsprogramma 2006 – 2010 vermeld.

In de gemeente Aa en Hunze zal naar verwachting in januari een workshop/heidag georganiseerd worden waarin gemeenteraad, college en MT terugblikken op het afgelopen jaar (deze heidag wordt jaarlijks georganiseerd) en tegelijkertijd vooruitkijken richting overdrachtsdocument: welke zaken verdienen aandacht.

Verwacht u dat het college of griffie een overdrachtsdocument voor de raad/onderhandelaars opstelt?

4. De formatie

In de enquête zijn over de formatie zeven vragen opgenomen, over de start van de formatie, eventuele afspraken vooraf over de inrichting van het onderhandelingsproces, het al dan niet benoemen van een externe (in)formateur, het vergelijken van verkiezingsprogramma's door de griffier ter ondersteuning van de onderhandelingen, het al dan niet opstellen van een raadsprogramma of raadsagenda, de diverse rollen (voor griffier, gemeentesecretaris en burgemeester), diegene die de burgemeester informeert over het verloop van de formatie en de wijze van behandeling van een coalitieakkoord/collegeprogramma in de raad.

Vraag 7.

Welke actie verwacht u* dat binnen uw gemeente *als eerste* plaatsvindt met het oog op formatie?

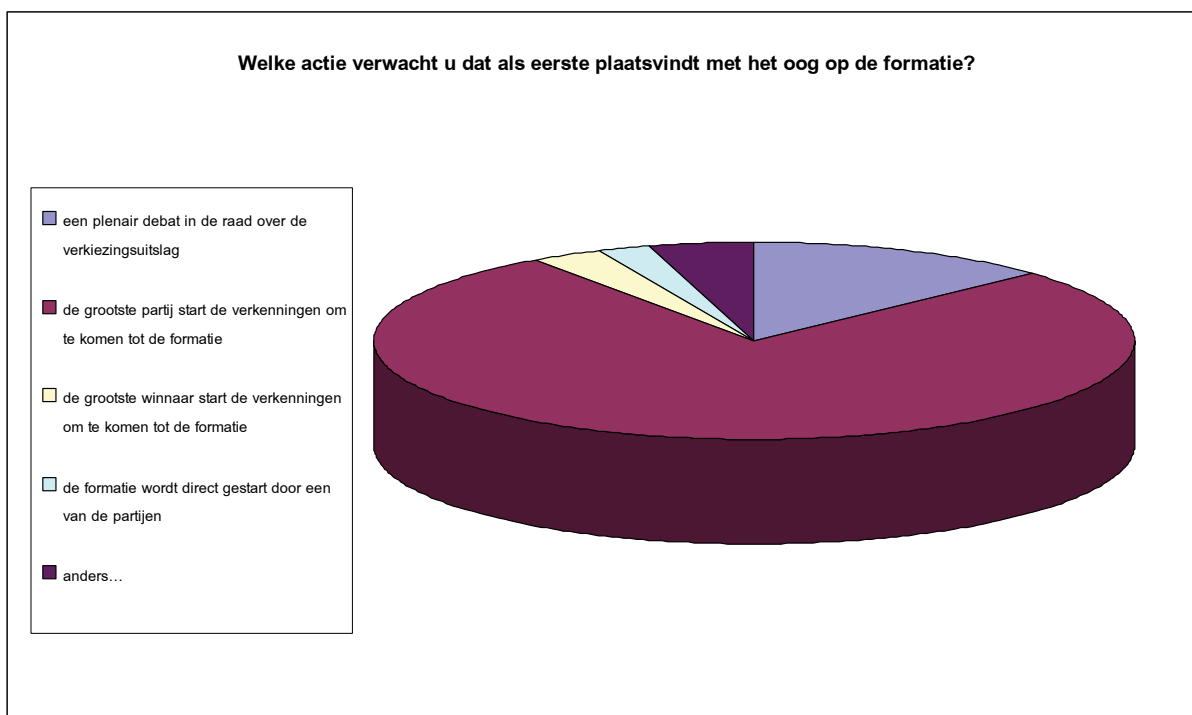
Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende vijf antwoordopties, waaronder de optie 'Anders', met daarnaast ruimte voor een toelichting.

Meer dan driekwart van de griffiers (77%) verwacht dat de grootste partij de onderhandelingen start.

Op gepaste afstand volgt een plenair debat in de raad over de verkiezingsuitslag (13%). De andere opties ('de grootste winnaar start de verkenningen om te komen tot de formatie' en 'de formatie wordt direct gestart door één van de partijen') scoren respectievelijk 3 en 2%. Onder de categorie 'Anders' (5%) worden nog vermeld een bijeenkomst van de fractievoorzitters en de driehoek om de verdere procedure te bespreken en een bijeenkomst van de lijsttrekkers met het oog op het aanwijzen van een (in)formateur.

Bij de grotere gemeenten is het beeld iets afwijkend in die zin dat het plenaire raadsdebat hier 22% haalt.

Vraag 8.

Verwacht u* dat de raad/(fracties) afspraken wil(len) maken over uitgangspunten voor de inrichting van het onderhandelingsproces?

Antwoorden en toelichting

De vraag kende twee antwoordopties ('ja' en 'nee') met ruimte voor een algemene toelichting.

Van de respondenten verwacht 60% dat de raad/(fracties) afspraken wil(len) maken over uitgangspunten voor de inrichting van het onderhandelingsproces (bij de grotere gemeenten ligt dat percentage wat hoger, te weten 74%).

Uit twee telefonische interviews kwam de volgende driedeling naar voren. Allereerst een gesprek met de fractievoorzitters najaar 2009 op basis van een voorstel van de griffie over de globale uitgangspunten voor de inrichting van het onderhandelingsproces, gevolgd door een gesprek met de lijsttrekkers in de aanloop naar de verkiezingen 2010 en afhankelijk van de verkiezingsuitslag direct na de verkiezingen nog een korte check op de geldigheid van de uitgangspunten.

Vraag 9.

Verwacht u*) dat er een externe (in)formateur benoemd wordt?

Antwoorden en toelichting

De vraag kende twee antwoordopties ('ja' en 'nee') met ruimte voor een algemene toelichting.

De benoeming van een externe (in)formateur wordt door 20% van de respondenten verwacht. Ook hier ligt dit percentage hoger voor de grotere gemeenten (34%).

Een opmerkelijke toevoeging bij één enquête: de griffier hoopt dat een externe formateur benoemd wordt.

Vraag 10.

Bent u als griffier voornemens de verkiezingsprogramma's te vergelijken ter ondersteuning van de onderhandelingen?

Antwoorden en toelichting

Dit blijkt het meest verdeelde antwoord van deze enquête op te leveren. Exact 50% van de griffiers is voornemens de verkiezingsprogramma's te vergelijken ter ondersteuning van de onderhandelingen. Exact 50% is dat niet voornemens.

Vraag 11.

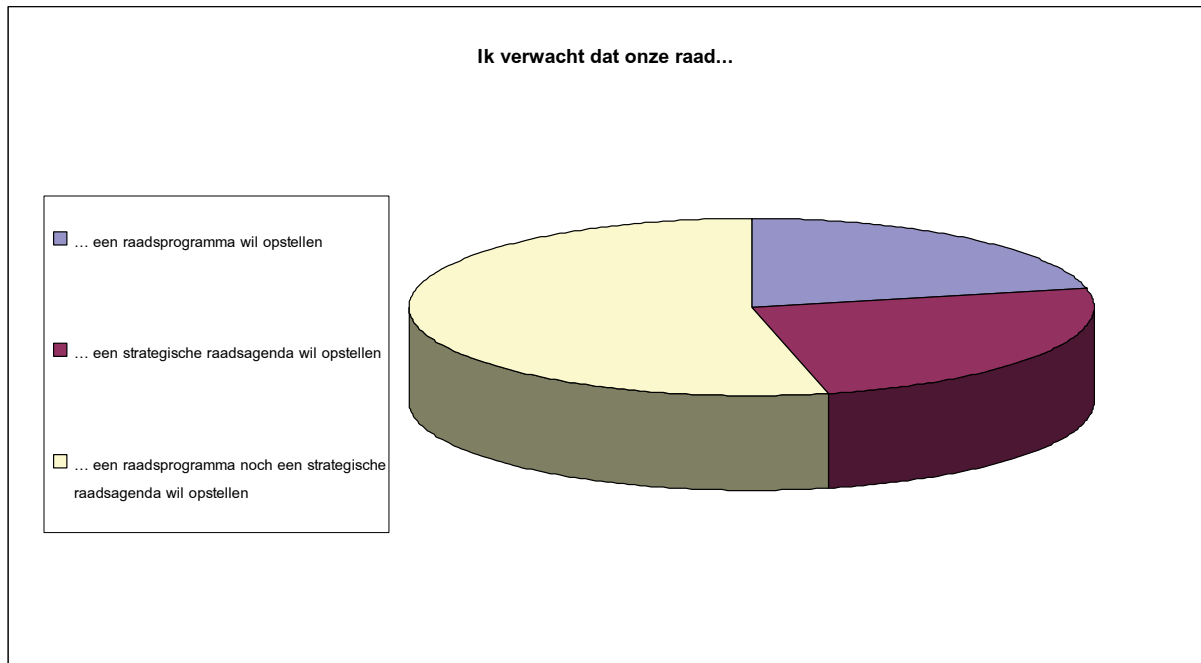
Verwacht u*) dat er een raadsprogramma of een raadsagenda gemaakt wordt?

Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende drie opties.

Van de respondenten spreekt 22% de verwachting uit dat een raadsprogramma wordt opgesteld, 25% van de respondenten verwacht dat er een raadsagenda wordt opgesteld. Het antwoord 'geen van beiden' wordt echter door 54% van de respondenten gegeven.

Dit is de vraag die tot de meest uitgesproken toelichtingen heeft geleid, zo wordt een raadsprogramma 'paarlen voor de zwijnen' en 'een onding' genoemd.

Vraag 12.

Wat is volgens u de primaire rol in de formatie voor....

- ✓ De griffier
- ✓ De gemeentesecretaris
- ✓ De burgemeester

Antwoorden en toelichting

Dit was de enige open vraag van de enquête.

Wij hebben de antwoorden – omdat vele respondenten voor dezelfde bewoordingen gekozen hebben – zowel gerubriceerd in steekwoorden als geanalyseerd in hoeverre er overeenkomsten en verschillen zijn in de rol die de griffier aan zichzelf toekent in relatie tot de rol van de gemeentesecretaris en burgemeester.

De onderlinge relatie tussen de rollen zoals griffiers deze zien geeft het volgende beeld:

- ✓ 8% van de griffiers ziet wel een rol voor zichzelf maar niet voor de andere twee leden van de driehoek;
- ✓ 8% van de griffiers ziet wel een rol voor zichzelf en de burgemeester, maar niet voor de gemeentesecretaris;
- ✓ 2% van de griffiers ziet wel een rol voor de gemeentesecretaris maar niet voor zichzelf en de burgemeester;
- ✓ één griffier ziet alleen voor de burgemeester een rol in de formatie, maar niet voor de gemeentesecretaris en de griffier;
- ✓ 2% van de griffiers ziet geen rol voor zichzelf maar wel voor beide andere leden van de driehoek;
- ✓ 2% van de griffiers ziet geen enkele rol voor de gehele driehoek in de formatie;
- ✓ twee griffiers weten niet wat de rol van de burgemeester in de formatie zou moeten zijn, maar kennen wel een rol toe aan zichzelf en de gemeentesecretaris;
- ✓ 25% van de griffiers ziet voor zichzelf exact dezelfde rol als de gemeentesecretaris (eventueel wel onderscheiden in de informatie- en de formatiefase);

- ✓ 3% van de griffiers geeft zichzelf dezelfde rol als de burgemeester en gemeentesecretaris.

Het antwoord 'geen rol' komt in diverse gradaties voor, variërend van 'in principe geen rol' tot 'geen rol' zonder nuancering. We hebben deze antwoorden onderscheiden in twee categorieën, het absolute antwoord 'geen rol' (voor 7% van de griffiers, 16% van de gemeentesecretarissen en 16% van de burgemeesters) en antwoorden met een nuance hebben we samengevoegd onder de noemer 'geïnformeerd zijn / op afstand volgen' (voor 1% van de gemeentesecretarissen en 11% van de burgemeesters).

Voor de taak van de burgemeester verwijst een aantal griffiers naar de taak zoals deze in de gemeentewet vastgelegd is (7%).

Een aantal keer wordt de toevoeging 'desgevraagd' al dan niet onderstreept toegevoegd voor zowel de rol van de burgemeester (3%), gemeentesecretaris (8%) als de griffier (7%).

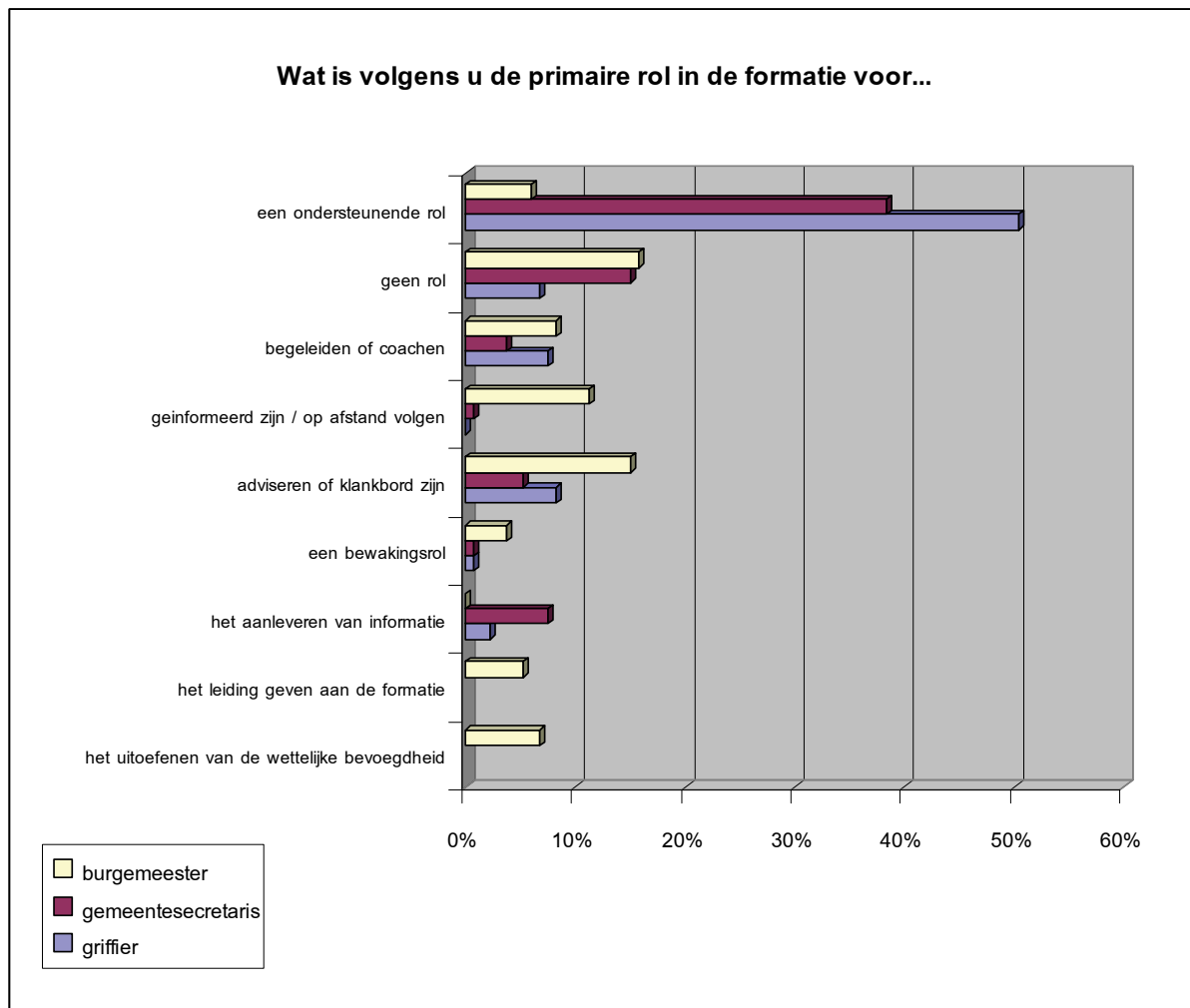
Ook zien we het onderscheid tussen de informatie- (rol voor de griffier) en de formatiefase (rol voor de gemeentesecretaris) een aantal keer terug (16%).

De griffier ziet voor zichzelf, de gemeentesecretaris en de burgemeester in grote lijnen de volgende primaire rollen:

- ✓ een ondersteunende & faciliterende rol voor 50% van de griffiers, 38% van de gemeentesecretarissen en 6% van de burgemeesters;
- ✓ een coachende of begeleidende rol voor 7% van de griffiers, 15% van de gemeentesecretarissen en 16% van de burgemeesters;
- ✓ een rol als klankbord en adviseur voor 8% van de griffiers, 4% van de gemeentesecretarissen en 8% van de burgemeesters;
- ✓ een bewakende rol voor 1% van de griffiers, 1% van de gemeentesecretarissen en 8% van de burgemeesters;
- ✓ de rol om informatie aan te leveren voor 2% van de griffiers en 8% van de gemeentesecretarissen (waaronder financiële doorrekening en haalbaarheidsaspecten).

Omdat dit een open vraag betreft met ook antwoorden die niet allemaal te rubriceren waren tellen de percentages niet op tot 100%.

Vraag 13.

Door wie verwacht u dat de burgemeester geïnformeerd wordt over het verloop van de formatie?

Antwoorden en toelichting

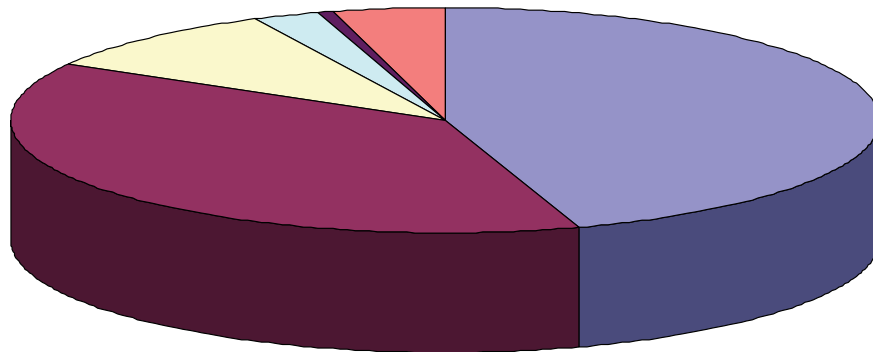
Respondenten konden een keuze maken uit zes antwoordmogelijkheden waaronder de optie 'Anders'.

Eén griffier verwacht dat de burgemeester niet geïnformeerd wordt. Volgens 4% van de respondenten is de burgemeester afhankelijk van de wandelgangen. Meest genoemd zijn de fractievoorzitter van de grootste partij (45%), de voorzitter van de formatiecommissie (38%) en de griffier (9%).

Onder 'anders' wordt de gemeentesecretaris genoemd, maar ook dat de griffier nog geen idee heeft.

Wie informeert de burgemeester over het verloop van de formatie?

- de fractievoorzitter van de grootste partij
- de voorzitter van de formatiecommissie/de formateur
- de griffier
- degene die hij/zij tegenkomt in de wandelgangen
- niet
- anders?

Vraag 14.

De formatie zal resulteren in een coalitieakkoord/bestuursakkoord of collegeprogramma. Op welke wijze verwacht u dat behandeling hiervan in de raad zal plaatsvinden?

Antwoorden en toelichting

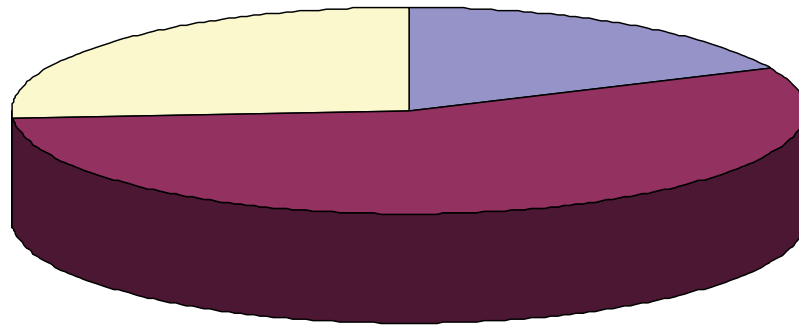
Een collegeprogramma, bestuursakkoord of coalitieakkoord kan op verschillende manieren door de raad in behandeling worden genomen. Aangezien het in beginsel gaat om een onderhandelingsakkoord tussen partijen hoeft dit niet per se een formele opvolging te krijgen. Daarom vonden wij het interessant hoe de raad met dit document omgaat. De antwoorden zijn als volgt:

- ✓ De raad zal kennisnemen van dit stuk 18%
- ✓ De raad zal dit stuk bespreken 56%
- ✓ De raad zal dit stuk vaststellen, met eventuele amendering 26%

In ruim een kwart van de gemeenten vindt daarmee naar verwachting een formele vaststelling plaats van het coalitieakkoord.

Er is geen relatie met de grootte van de gemeente.

**Op welke wijze verwacht u dat behandeling van het
coalitieakkoord/bestuursakkoord of collegeprogramma in de raad zal
plaatsvinden?**

- de raad zal kennis nemen van dit stuk
- de raad zal dit stuk bespreken
- de raad zal dit stuk vaststellen, met eventuele amendering

5. Het inwerken van raadsleden

Over het inwerken van raadsleden is één vraag in drie delen gesteld. Als eerste waren wij nieuwsgierig wie bij het inwerken betrokken is, daarnaast waren we nieuwsgierig wanneer de inwerkperiode start en tenslotte welke aspecten van het inwerkprogramma (door wie) opgepakt worden.

Vraag 15.

In welke mate gaat u als griffier zorgen voor een inwerkprogramma voor nieuwe raadsleden? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

Antwoorden en toelichting

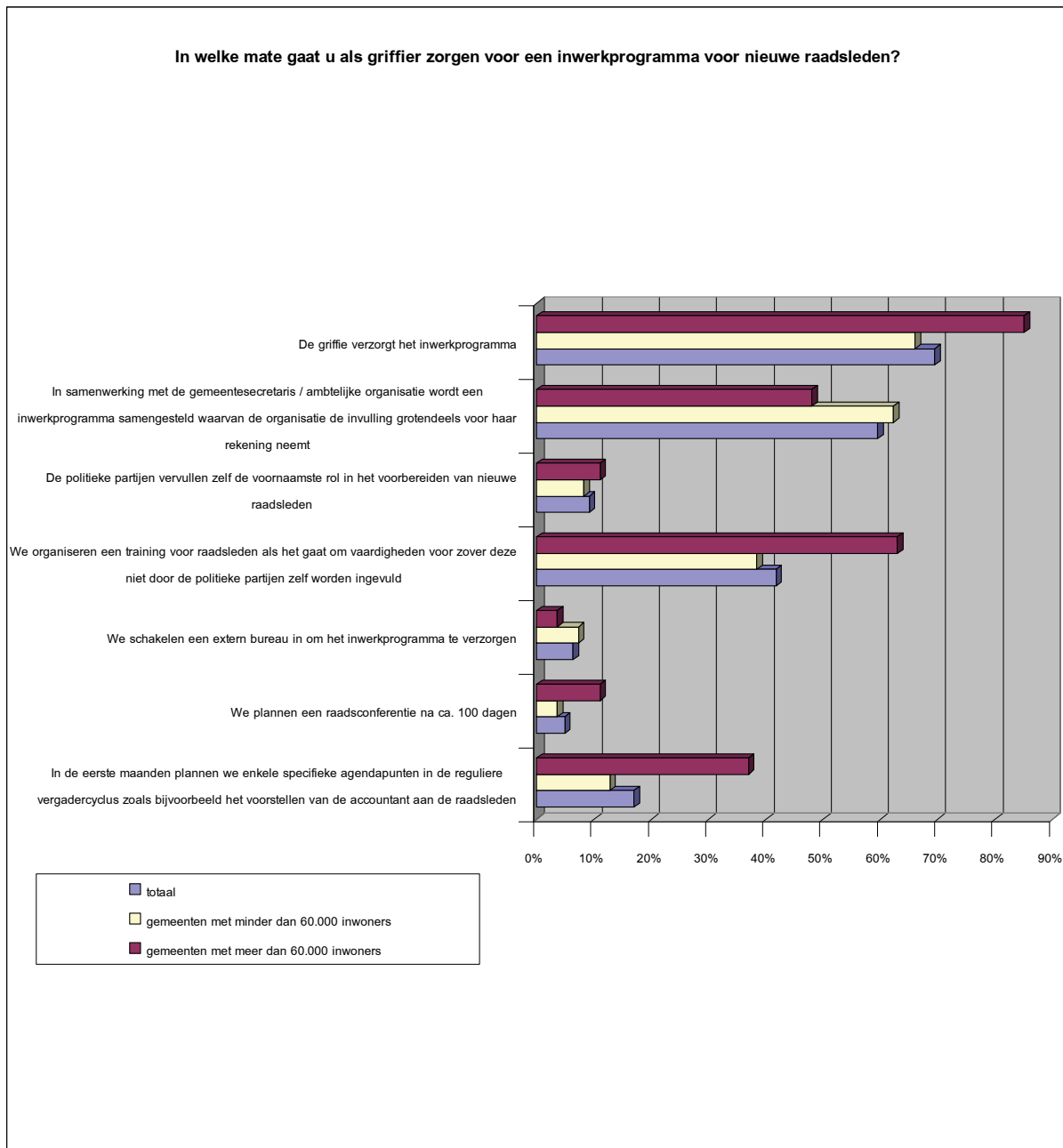
Deze vraag kent een aantal antwoordopties, waarbij een aantal vormen van inwerken aan de respondenten is voorgelegd, hierbij konden ze meerdere opties aangeven:

- ✓ De griffie verzorgt het inwerkprogramma
- ✓ In samenwerking met de gemeentesecretaris/ambtelijke organisatie wordt een inwerkprogramma samengesteld waarvan de organisatie de invulling grotendeels voor haar rekening neemt
- ✓ De politieke partijen vervullen zelf de belangrijkste rol in het voorbereiden van nieuwe raadsleden
- ✓ We organiseren een training voor raadsleden als het gaat om vaardigheden voor zover deze niet door de politieke partijen zelf worden ingevuld
- ✓ We schakelen een extern bureau in om het inwerkprogramma te verzorgen
- ✓ We plannen een raadsconferentie na ca. 100 dagen
- ✓ In de eerste maanden plannen we enkele specifieke agendapunten in de reguliere vergadercyclus zoals bijvoorbeeld het voorstellen van de accountant aan de raadsleden.

Het inwerken van nieuwe raadsleden vindt voornamelijk in samenspel tussen griffie en ambtelijke organisatie plaats. De griffier ziet een relatief kleine rol voor de politieke partijen weggelegd (9%). De meest geselecteerde optie is 'de griffie verzorgt het inwerkprogramma' (70%), gevolgd door 'In samenwerking met de gemeentesecretaris/ambtelijke organisatie wordt een inwerkprogramma samengesteld waarvan de organisatie de invulling grotendeels voor haar rekening neemt' (60%).

Bij grotere gemeenten ligt de regie en invulling van het inwerkprogramma nadrukkelijker bij de griffie zelf (85% voor grotere gemeenten tegen 66% voor kleinere gemeenten) en is de rol van de rest van de organisatie kleiner. In grotere gemeenten wordt daarnaast vaker een raadsconferentie georganiseerd (11% voor grotere gemeenten tegen 4% voor kleinere gemeenten). Daarnaast zijn kleinere gemeenten sneller geneigd een extern bureau in te schakelen (7% voor kleinere gemeenten tegen 4% voor grotere gemeenten).

In de toelichting is diverse malen het voornemen vermeld het inwerkprogramma zoveel mogelijk te laten aansluiten bij natuurlijke momenten (o.a. belangrijke projecten, de planning & controlcyclus etc.).

Vraag 15b.

Wanneer start u met het inwerken van (potentiële) raadsleden?

Antwoorden en toelichting

Er zijn drie momenten waarop gestart kan worden met het inwerken van raadsleden, te beginnen direct na de kandidaatstelling, zodat potentiële raadsleden al enigszins voorbereid zijn wanneer ze daadwerkelijk gekozen zijn. De volgende optie is na de verkiezingen te beginnen met inwerken, zodat duidelijk is welk team definitief aantreedt. Tenslotte kan het inwerken opgeschort worden tot na de coalitievorming, zodat ook de onderhandelaars betrokken kunnen worden bij het inwerkprogramma.

De verdeling is als volgt:

	totaal	Gemeenten kleiner dan 60.000 inwoners	Gemeenten groter dan 60.000 inwoners
Na de kandidaatstelling	20%	16%	33%
Na de verkiezingen	72%	76%	56%
Na de coalitievorming	8%	8%	11%

Het gros van de gemeenten kiest voor een start na de verkiezingen, waarbij met name grotere gemeenten voor een substantieel deel na de kandidaatstelling beginnen.

Enkele respondenten maken een onderscheid tussen algemene informatie (documentatie verstrekken/ kennismakingsbijeenkomst) direct na de kandidaatstelling en een gericht trainingsprogramma na de verkiezingen.

Vraag 15.c

Welke mogelijke aspecten van een inwerkprogramma worden door wie opgepakt?

Antwoorden en toelichting

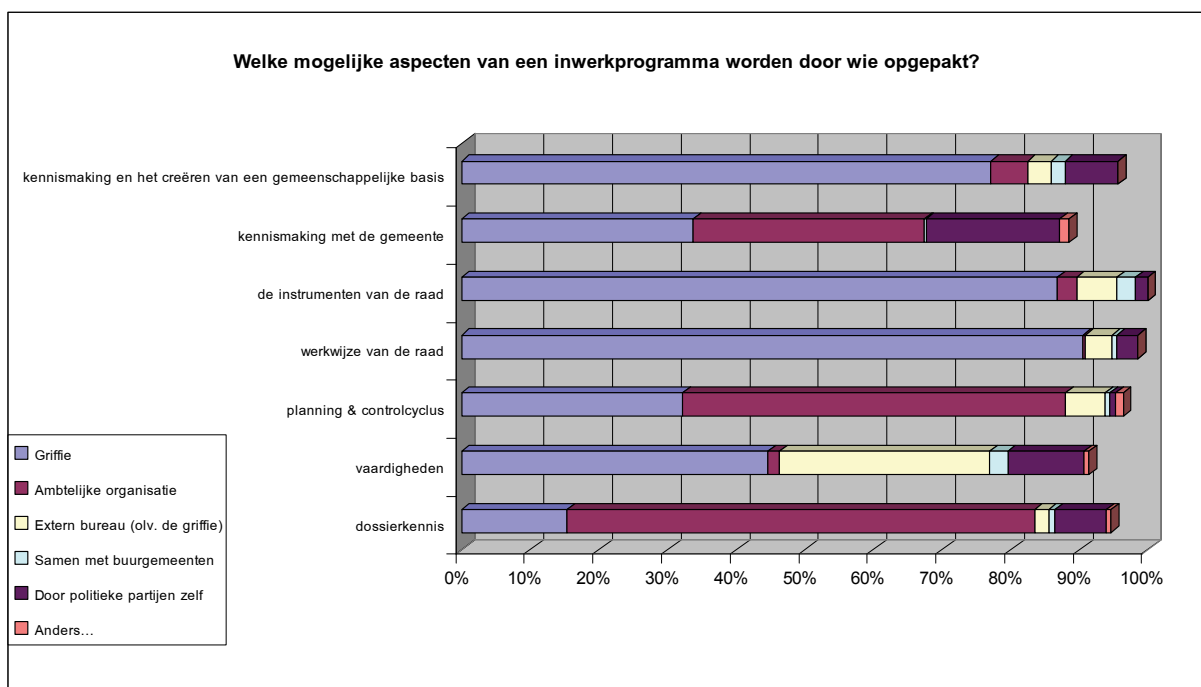
Deze vraag bestond uit een tabel waarin zeven inwerkaspecten (waaronder de optie 'Anders') zijn afgezet tegen zes mogelijkheden ten aanzien van degenen die het inwerken kunnen verzorgen (waaronder eveneens de optie 'Anders'). Diverse aspecten kunnen opgenomen worden in het inwerkprogramma. Het meest populair zijn de instrumenten van de raad (100%), gevolgd door de werkwijze van de raad (99%) en kennismaken, het creëren van een gemeenschappelijke basis, de planning & controlcyclus (beiden 96%), dossierkennis (95%), vaardigheden (91%) en kennismaking met de gemeente (89%).

Onder de categorie 'anders' zijn nog genoemd de rekenkamer en omgangsvormen (waarbij dit laatste door de burgemeester verzorgd gaat worden).

Relatief weinig wordt weinig met buurgemeenten samen georganiseerd, de hoogste score is 3% voor zowel de instrumenten van de raad als vaardigheden.

De respondenten verwachten dat de politieke partijen zelf een groot aandeel zullen verzorgen daar waar het gaat om kennismaking met de gemeente (19%) en vaardigheden (11%).

Externe bureaus worden met name ingeschakeld voor vaardighedentrainingen (31%).

6. Het eigenaarschap van van het verkiezingsproces

Over het eigenaarschap van het verkiezingsproces zijn twee vragen opgenomen, één vraag over het natuurlijke klankbord voor de griffier en de vraag waar de ambtelijke regie voor het verkiezingsproces belegd hoort te zijn.

Vraag 16.

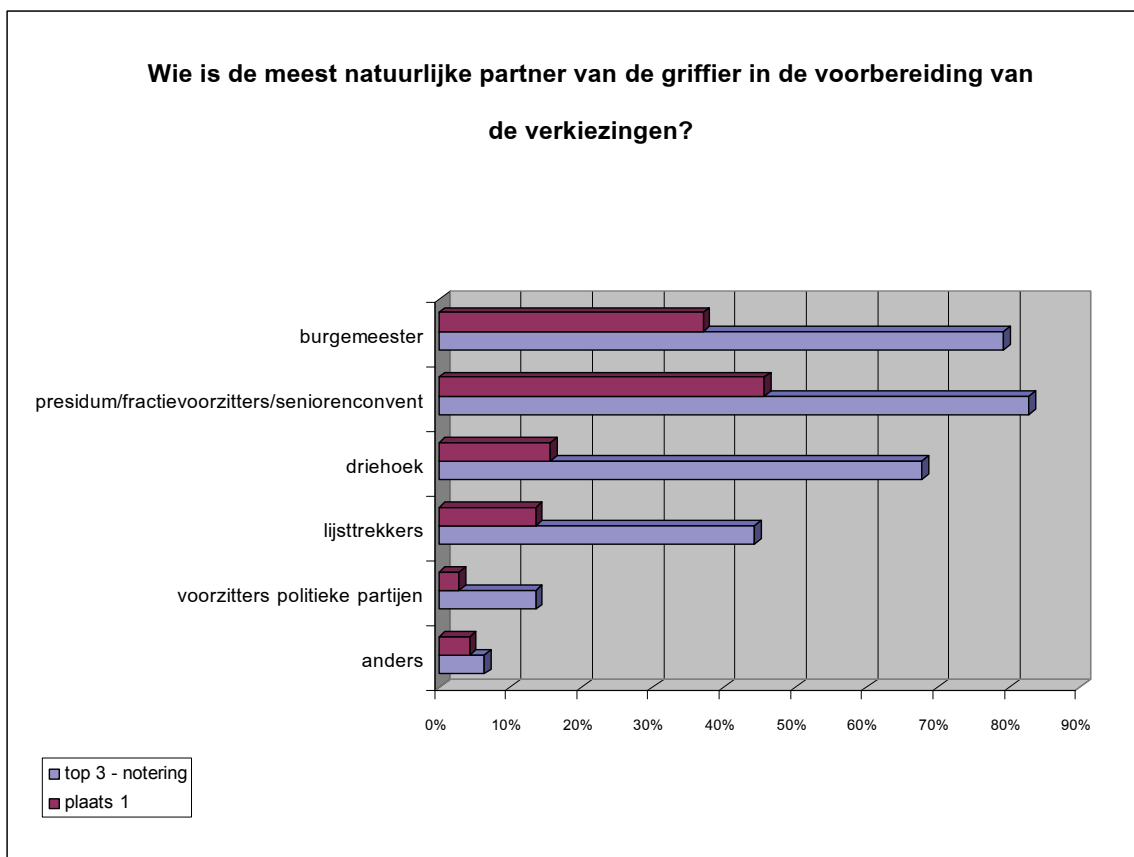
Kunt u aangeven wie u bij de punten die in de voorgaande vragen aan de orde zijn gekomen als uw meest natuurlijke partner beschouwt (1 = meest natuurlijk, 6 = minst natuurlijk)?

Antwoorden en toelichting

Respondenten konden een keuze maken uit de categorieën burgemeester, presidium/fractievoorzitters-/seniorenconvent, driehoek met gemeentesecretaris en burgemeester, lijsttrekkers, voorzitter politieke partijen en 'anders'. Bij de categorie 'anders' zijn collega-griffiers, de gemeentesecretaris en voorlichting genoemd.

De meest natuurlijke klankbordfunctie wordt vervuld door het presidium/fractievoorzitters of seniorenconvent met een top 3 - notering in 83% van de gemeenten en een plaats 1 - notering in 46% van de gemeenten. Een goede tweede is de burgemeester, die in 37% van de gemeenten een eerste plaats scoort en in 79% van de gemeenten in de top 3 staat. De driehoek staat in 68% van de gemeenten in de top 3 en in 16% van de gemeenten op plaats 1. De lijsttrekkers staan in 44% van de gemeenten in de top 3 en in 14% van de gemeenten op plaats 1. De voorzitters van de politieke partijen komen doorgaans op de laatste plek terecht, soms zelfs op een plek achter de laatste plek (een score van 7 of een blanco score).

Een viertal respondenten (3%) beschouwt de voorzitters van de politieke partijen echter als meest natuurlijk klankbord.

Vraag 17.

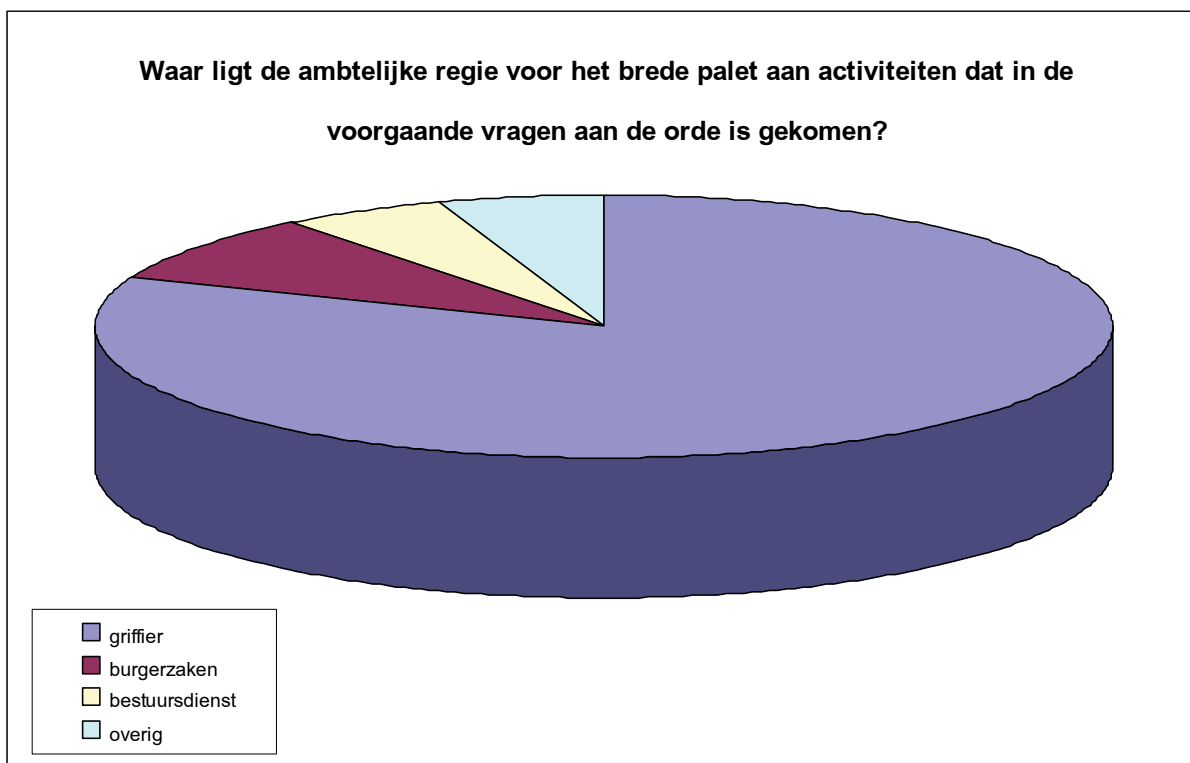
Waar vindt u dat ambtelijk de regie hoort te zijn belegd voor het brede palet aan activiteiten dat in de voorgaande vragen aan de orde is gekomen?

Antwoorden en toelichting

Deze vraag kende een drietal antwoordopties, aangevuld met de optie overig'.

Het overgrote deel van de respondenten (81%) vindt dat de ambtelijke regie voor het brede palet aan activiteiten bij de griffie hoort te liggen. In de grotere gemeenten ligt dit percentage zelfs op 88%. Op grote afstand volgen respectievelijk burgerzaken (8%), de bestuursdienst (6%) en 'overig' (5%), waarbij onder 'overig' diverse keren de gemeentesecretaris vermeld is en een enkele keer voorlichting of MT. Eén respondent vond dit een moeilijke vraag, maar opteert toch voor de griffie en één respondent maakt graag een onderscheid tussen de periode voor (burgerzaken) en na de verkiezingen (griffie).

Niettemin geven diverse respondenten in de toelichting aan dat het niet zozeer een kwestie van regie als wel van samenwerking is, de griffier bemoeit zich bijvoorbeeld niet met de technische organisatie van de verkiezingen zelf, dat ligt bij burgerzaken.

Verantwoording

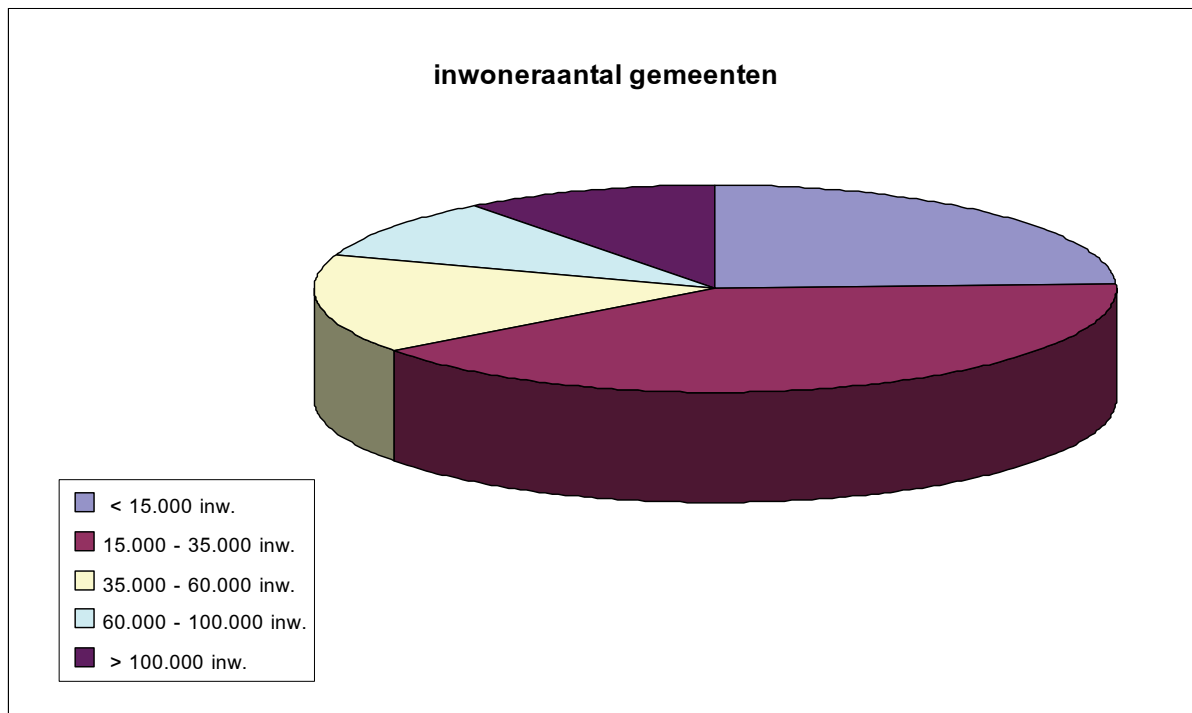
Respons

De enquête is op 10 september 2009 uitgereikt tijdens het jaarcongres van de Vereniging van Griffiers, waarbij de voorzitter in zijn jaarrede de aanwezigen gevraagd heeft de enquête in te vullen. Omdat echter niet alle raadsgriffiers op dit congres aanwezig waren, is de enquête vervolgens toegestuurd aan de raadsgriffiers van die gemeenten die niet op het congres vertegenwoordigd waren.

In totaal zijn 143 enquêtes retour ontvangen. Hiervan zijn er twee niet ingevuld geretourneerd. Eén griffier was net gestart in zijn huidige functie en had zich nog onvoldoende een beeld kunnen vormen van de rol van de griffie in relatie tot verkiezingen. Daarnaast was er een reactie van een gemeente waar in 2010 geen verkiezingen zouden worden gehouden als gevolg van herindeling. Onder de ingevulde enquêtes bevond zich één afkomstig van een provincie. Aangezien een groot deel van de behandelde issues niet uniek zijn voor gemeenten in relatie tot provincies is deze enquête toch meegenomen.

Omdat we het respondenten zo makkelijk mogelijk wilden maken om een toelichting te geven, hebben we hen de mogelijkheid te geven een telefoonnummer achter te laten voor een kort telefonisch interview, 23 respondenten hebben hier gebruik van gemaakt. Wij hebben de input van deze telefoongesprekken op eenzelfde manier behandeld als de toelichting bij vragen. Zo hebben enkele griffiers het plan van aanpak voor de verkiezingen of een voorbeeld van een project met middelbare scholieren aan de enquête toegevoegd. De enquête bestaat uit achttien vragen, waarvan zeventien gesloten vragen met daarbij de mogelijkheid tot het geven van een toelichting en één open vraag. Niet elke (deel)vraag is door iedereen beantwoord. De gesloten vraag met de minste antwoorden is vraag 3 ('hoe financiert u eventuele opkomstbevorderende activiteiten?'). Deze vraag is door zes respondenten niet ingevuld. Dit betekent dat iedere gesloten vraag minimaal 135 keer beantwoord is. De enige open vraag uit de enquête (vraag 12) is door acht respondenten niet ingevuld, deze vraag is daarmee 133 keer beantwoord.

Representativiteit

In de vraagstelling is de grootte van de gemeente opgenomen om na te kunnen gaan in hoeverre sprake is van een representatieve steekproef. Behoudens onzekerheid over de gemeentegrootte van vijf respondenten

die de gemeentegrootte niet hebben ingevuld, komt hieruit een lichte oververtegenwoordiging van grotere gemeenten naar voren. Van de reacties is bijna 20% afkomstig uit gemeenten met meer dan 60.000 inwoners, terwijl in werkelijkheid 13% van het aantal gemeenten meer dan 60.000 inwoners telt. De keerzijde hiervan is dat zowel gemeenten kleiner dan 15.000 inwoners en gemeenten tussen 15.000 en 35.000 inwoners ondervertegenwoordigd zijn. 64% van de reacties was uit deze gemeenten afkomstig, terwijl 72% van de gemeenten in deze grootteklassen valt.

Dit kan – zonder dit nader onderzocht te hebben – mogelijk verklaard worden door twee factoren: minder grote gemeenten kennen vaak een beperkte capaciteit van hun griffie, waardoor minder capaciteit beschikbaar is om bijvoorbeeld enquêtes als deze in te vullen. Daarnaast is het een feit dat met name in kleinere gemeenten herindelingsprocessen spelen of recent gespeeld hebben, waardoor niet altijd in maart 2010 verkiezingen zijn.

Wij hebben uit de beantwoording niet kunnen opmaken of er ook griffiers van deelgemeenten of stadsdelen de enquête hebben ingevuld.

De vraagstelling

De enquête bestaat grotendeels uit gesloten vragen met de mogelijkheid om een toelichting te geven en één open vraag. Om het tijdsbeslag van respondenten zo beperkt mogelijk te houden is gekozen voor deze opzet.

Omdat gesloten vragen per definitie tot een bepaalde inkleuring leiden (ondanks de mogelijkheid voor het geven van een toelichting en de optie 'anders') hebben wij ervoor gekozen om ten aanzien van de rol van de griffier in relatie tot de twee andere leden van de driehoek een open vraag te stellen (vraag 12). 'Wat is volgens u de primaire rol in de formatie voor...?' gevolgd door respectievelijk de griffier, de gemeentesecretaris en de burgemeester. Vervolgens hebben wij – omdat vele respondenten voor dezelfde bewoordingen gekozen hebben - de antwoorden gerubriceerd in steekwoorden.

Sommige gesloten vragen kennen elkaar uitsluitende mogelijkheden, bij anderen kunnen meerdere antwoorden aangekruist worden. Voor de laatste categorie (vraag 3, 5b, 5c en 15) kunnen percentages derhalve optellen tot boven de 100%. Wanneer respondenten bij andere vragen meerdere antwoorden hebben aangekruist hebben wij deze antwoorden dusdanig verdeeld over de gegeven antwoorden dat de beantwoording geen zwaarder gewicht kreeg dan van de andere respondenten.

We lichten dit toe aan de hand van vraag 17. 'Waar vindt u dat de ambtelijke regie hoort te zijn belegd voor het brede palet aan activiteiten dat in de voorgaande vragen aan de orde is gekomen?' met de antwoordopties de griffie, burgerzaken, bestuurszaken/kabinetszaken en overig.

Eén griffier antwoordde burgerzaken voor de verkiezingen, de griffie na de verkiezingen. We hebben een antwoord als dit bij deze vraag 'vertaald' in een 50% score voor de griffie en een 50% score voor burgerzaken. Dit is over de gehele enquête heen enkele keren voorgekomen.

Bij één vraag is aan de respondenten gevraagd om verschillende antwoorden ten opzichte van elkaar te prioriteren (vraag 16): 'Kunt u aangeven wie u bij de punten die in de voorgaande vragen aan de orde zijn gekomen als uw meest natuurlijke partner beschouwt?' met als antwoordopties de burgemeester, presidium/fractievoorzitters/seniorenconvent, driehoek met gemeentesecretaris en burgemeester, lijsttrekkers, voorzitter politieke partijen en 'anders'. Hoewel deze vraag zes antwoordopties kende hebben sommige respondenten, omdat ze een bepaalde categorie absoluut niet als klankbord zagen de score '7' gegeven en anderen hebben zich beperkt tot een top 3 of 4. We hebben alle antwoorden overgenomen en uit pragmatische overwegingen alleen een top-3 gedestilleerd met een toelichting.

Timing

Deze enquête is ingevuld tussen 10 september en 10 oktober 2009. Vooraf hielden we er rekening mee dat een aantal zaken ten tijde van dit onderzoek nog niet uitgekristalliseerd was. We hebben daarom bij enkele

vragen expliciet de antwoordmogelijkheid 'onbekend' opgenomen en bij andere vragen de ruimte gegeven om middels de optie 'anders' de situatie binnen de eigen gemeente te schetsen. Van beide opties is in beperkte mate gebruik gemaakt. Soms waren we zo nieuwsgierig naar de eigen verwachtingen van de griffier dat we bewust geen ruimte hebben opgenomen voor nuance. Enkele griffiers (minder dan 5%) hebben toch voor die nuance gekozen door bij enkele vragen meerdere antwoorden aan te kruisen, waar dat niet expliciet als mogelijkheid gegeven was. Wij hebben ook hier bij de verwerking de scores van deze respondenten dusdanig verdeeld over de gegeven antwoorden dat de beantwoording geen zwaarder gewicht kreeg dan van de andere respondenten.

Bijvoorbeeld bij een antwoord op vraag 14: 'De formatie zal resulteren in een coalitieakkoord/bestuursakkoord of collegeprogramma. Op welke wijze verwacht u dat behandeling hiervan in de raad zal plaatsvinden?' De raad zal kennismaken, de raad zal dit stuk bespreken, de raad zal dit stuk vaststellen met eventuele amendementen. Daar waar een griffier voor alle drie de antwoorden geopteerd heeft met als toelichting 'of, of, of afhankelijk van de breedte waarmee dit stuk door de raad gedragen werd, hebben we dit in drieën geknipte antwoord 'vertaald' naar een verdeling van 33,3% per gegeven antwoord.

Wat weten we nog meer van de respondenten?

De gemiddelde griffiegrootte van de gemeenten die de enquête ingevuld hebben is 2,9 formatieplaats. Naar grootte van de gemeente kent de gemiddelde griffie de volgende formatie-omvang:

<i>Aantal inwoners</i>	<i>Omvang griffie (in fte)</i>
< 15.000 inw.	0,9
15.000 - 35.000 inw.	1,7
35.000 - 60.000 inw.	2,7
60.000 - 100.000 inw.	4,8
> 100.000 inw.	10,6
<i>Gemiddeld</i>	<i>2,9</i>

Van de respondenten was 57% ten tijde van de vorige verkiezingen ook werkzaam als griffier in de betreffende gemeente, 14% was griffier maar in een andere gemeente, 2% was bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen werkzaam bij deze griffie in een andere functie dan griffier, 14% was in een andere functie werkzaam bij de huidige organisatie en 21% was in een andere functie elders werkzaam.

Vragenlijst griffier en gemeenteraadsverkiezingen

Inleiding en achtergrond

Wat wordt van u als griffier verwacht in de overgangperiode naar een nieuwe raad en wat kunt u als griffier bijdragen om de nieuwe raad en het nieuwe college optimaal van start te laten gaan? Is er wel een rol voor u weggelegd?

Er bestaan verschillende beelden over de rol die de griffie in verkiezingstijd kan vervullen in relatie tot andere spelers (ambtelijke organisatie / politieke partijen / media).

Deze vragenlijst heeft tot doel de opvattingen hierover onder griffiers inventariseren.

Opzet

Deze vragenlijst bestaat uit achttien vragen en behandelt achtereenvolgens de volgende thema's:

1. de mate waarin u als griffier een actieve rol vervult in het interesseren van nieuwe raadsleden
2. de mate waarin uw gemeente en u als griffier de belangstelling voor en de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen proberen te stimuleren
3. uw rol als griffier bij de overdracht richting nieuwe raad en (in)formateur
4. de formatie
5. het inwerken van nieuwe raadsleden
6. het eigenaarschap van het verkiezingsproces in uw gemeente
7. en enkele achtergronden van de gemeente en uzelf (uw rol ten tijde van de vorige gemeenteraadsverkiezingen).

Let op: mogelijk is een aantal zaken ten tijde van dit onderzoek binnen uw gemeente nog niet uitgekristalliseerd. Wanneer dit het geval is verzoeken wij u uw *eigen verwachting* in te vullen.

Het invullen van deze vragenlijst (grotendeels meerkeuzevragen met mogelijkheden voor een persoonlijk toelichting) zal ca. 10 tot max. 15 minuten vergen.

Deze vragenlijst wordt uitgereikt tijdens het congres van de Vereniging van Griffiers.

De resultaten van dit onderzoek zullen op de website van de Vereniging voor Griffiers bekend worden gemaakt.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

A. De mate waarin u als griffier een actieve rol vervult in het interesseren van nieuwe raadsleden

Vraag 1.

Heeft u als griffier initiatieven ontplooid om het aantal kandidaat-raadsleden te bevorderen, hetgeen heeft geleid tot activiteiten van de gemeente (in tegenstelling tot de activiteiten die de politieke partijen zelf oppakken)?

- Ja, er zijn bijzondere activiteiten ondernomen om potentiële raadsleden te interesseren en dit betrof de volgende punten:

.....
.....
.....

(bijvoorbeeld de organisatie van een markt om mensen te stimuleren politiek actief te willen zijn, het verzorgen van een cursus voor mensen die overwegen politiek actief te worden)

- Ja, er zijn beperkte initiatieven ondernomen om potentiële raadsleden te interesseren (bv aandacht op de website), maar het is aan de partijen zelf om hier actief invulling aan te geven. De initiatieven betreffen.....

.....
.....

- Nee, ik heb als griffier niets gedaan, omdat dit bij onze gemeente niet tot de taak van de griffie gerekend wordt
- Nee, ik heb niets gedaan, omdat ik dit zelf niet tot de taken van de griffier vind behoren
- Anders.....

.....
.....

Indien u hierboven "Ja" heeft aangekruist, zijn er bijzondere doelgroepen onderscheiden en welke zijn dat?

- Jongeren
- Vrouwen
- Allochtonen
- Anders.....

Kunt u voorbeelden geven van de wijze waarop u deze doelgroep(en) heeft benaderd?

.....
.....

B. De mate waarin uw gemeente en u als griffier de belangstelling voor en de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen proberen te stimuleren

Vraag 2.

Ontplooit u als griffier initiatieven om de belangstelling van de burger voor de gemeenteraadsverkiezingen te bevorderen, danwel bent u voornemens dat te doen?

- Ja, de griffie zet hier een aantal bijzondere acties op, want het is onze taak de potentiële kiezer te informeren
- Ja, de griffie zet hier wel enkele acties voor op, echter dit betreft vooral intensivering van reguliere communicatiemiddelen van de raad
- Nee, ik ontplooi als griffier geen bijzondere activiteiten, omdat dit bij mijn gemeente niet tot de taak van de griffie gerekend wordt
- Nee, ik ontplooi als griffier geen bijzondere activiteiten, omdat ik dit niet tot de taken van de griffier vind behoren
- Anders.....

.....

evt toelichting

.....

Vraag 3.

Hoe financiert u eventuele opkomst bevorderende activiteiten? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- De activiteiten zijn zo beperkt dat er geen extra middelen nodig zijn
- Er zijn extra uitgaven, maar dit is op te vangen door te schuiven binnen de reguliere raads-/griffiebudgetten
- Er zijn extra uitgaven, deze komen ten laste van budgetten van andere organisatie-onderdelen
- Er is sprake van bekostiging door derden, te weten (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
  - mediapartners
  - maatschappelijke instellingen
  - anders...
- De raad heeft extra middelen beschikbaar gesteld

evt toelichting

.....

Petra Habets Advies & Ontwikkeling

Vraag 4.

Welke opkomst bevorderende instrumenten/activiteiten verwacht u dat in uw gemeente opgepakt worden en wat is de rol daarin naar verwachting*) voor de griffie?	Is deze activiteit in het kader van de vorige verkiezingen opgepakt?		Wordt de activiteit deze verkiezingen (naar verwachting) opgepakt?		Ziet u voor zichzelf als griffier in uw gemeente een rol tijdens deze verkiezingen voor de betreffende activiteit en wat is deze?							
	ja	nee	weet niet	ja	nee	onbekend	coördinerend / regisserend	stimulerend/ ondersteunend	uitvoerend	in onze gemeente geen taak van de griffie	naar mijn oordeel geen taak van de griffie	onbekend
Het actief benaderen van jongeren die voor het eerst mogen stemmen												
Het opzetten van een speciale verkiezingswebsite/ forum												
Het aanschaffen van een stemwijzer of kieskompas												
Het samenstellen van een verkiezingskrant waarin de diverse partijen zich voorstellen												
Het organiseren van een verkiezingsmarkt												
Het organiseren van een of meerdere verkiezingsdebatten												
Extra publicaties in huis- aan huisbladen												
Tv-/radiospotjes												
Het beleggen van een gesprek met de pers voor free publicity en afstemming van plannen												
Anders....												
Anders...												

evt toelichting (indien u bereid bent tot een kort telefonisch interview graag hier ook naam en telefoonnummer vermelden)

.....

*) Mogelijk is een aantal zaken ten tijde van dit onderzoek binnen uw gemeente nog niet uitgekristalliseerd. Wanneer dit het geval is verzoeken wij u uw eigen verwachting in te vullen.

C. Uw rol als griffier bij de voorbereiding/overdracht richting nieuwe raad en (in)formateur

Vraag 5.

Verwacht u*) dat de oude raad een moment voor reflectie neemt om aandachtspunten te formuleren voor een nieuwe raad?

- Ja
- Nee

Vraag 5b.

Indien u "Ja" heeft geantwoord, welke onderwerpen passeren in deze reflectie (naar verwachting) de revue (meerdere antwoorden zijn mogelijk)?

- Werkwijze
- Inhoudelijke beleidsthema's
- Omgangsvormen
- Anders.....

Vraag 5c.

Indien u "Ja" heeft geantwoord, wie nemen (naar verwachting) deel aan deze reflectie?

- De gehele raad
- De fractievoorzitters/presidium/senorenconvent (doorhalen wat niet van toepassing is)
- Een ad hoc werkgroep uit de raad
- De raad samen met het college (initiatief bij de raad) danwel het college samen met de raad (initiatief bij college) (doorhalen wat niet van toepassing is)
- Anders.....

Vraag 5d.

Laat u vertrekende raadsleden evaluatieformulieren invullen, danwel voert u exitgesprekken?

- Ja, de griffie voert exitgesprekken met vertrekende raadsleden
- Ja, de vertrekende raadsleden wordt gevraagd een evaluatieformulier in te vullen
- Nee
- Anders.....

evt toelichting

.....
.....

*) Mogelijk is een aantal zaken ten tijde van dit onderzoek binnen uw gemeente nog niet uitgekristalliseerd. Wanneer dit het geval is verzoeken wij u uw eigen verwachting in te vullen.

Vraag 6.

Verwacht u*) dat het college of griffie een overdrachtsdocument voor de raad/onderhandelaars opstelt?

- Ja, dat doet het college/de gemeentesecretaris
- Ja, dat doet de griffie
- Ja, dat doen zowel het college/de gemeentesecretaris als de griffie afzonderlijk
- Ja, dat is een co-productie van griffie en college/de gemeentesecretaris
- Nee
- Anders.....

Indien u hierboven "ja" heeft geantwoord, kunt u dan aangeven welke aspecten hierbij aan de orde komen?

.....
.....

*) Mogelijk is een aantal zaken ten tijde van dit onderzoek binnen uw gemeente nog niet uitgekristalliseerd. Wanneer dit het geval is verzoeken wij u uw *eigen verwachting* in te vullen.

D. De formatie

Vraag 7.

Welke actie verwacht u*) dat binnen uw gemeente als eerste plaatsvindt met het oog op formatie?

- Een plenair debat in de raad over de verkiezingsuitslag
- De grootste partij start de verkenningen om te komen tot de formatie
- De grootste winnaar start de verkenningen om te komen tot de formatie
- De formatie wordt direct gestart door één van de partijen
- Anders....

evt toelichting

.....

.....

Vraag 8.

Verwacht u*) dat de raad/(fracties) afspraken wil(len) maken over uitgangspunten voor de inrichting van het onderhandelingsproces?

- Ja
- Nee

evt toelichting

.....

.....

Vraag 9.

Verwacht u*) dat er een externe (in)formateur benoemd wordt?

- Ja
- Nee

evt toelichting

.....

.....

*) Mogelijk is een aantal zaken ten tijde van dit onderzoek binnen uw gemeente nog niet uitgekristalliseerd. Wanneer dit het geval is verzoeken wij u uw eigen verwachting in te vullen.

Vraag 10.

Bent u als griffier voornemens de verkiezingsprogramma's te vergelijken ter ondersteuning van de onderhandelingen?

- Ja
- Nee

evt toelichting

.....

.....

Vraag 11.

Verwacht u*) dat er een raadsagenda gemaakt wordt?

- Ik verwacht dat onze raad een raadsprogramma wil opstellen
- Ik verwacht dat onze raad een strategische raadsagenda wil opstellen (bijvoorbeeld op basis van vergelijking van de verkiezingsprogramma's)
- Ik verwacht dat onze raad een raadsprogramma noch strategische raadsagenda wil opstellen

evt toelichting

.....

.....

Vraag 12.

Wat is volgens u de primaire rol in de formatie voor....

De griffier

.....

.....

De gemeentesecretaris

.....

.....

De burgemeester

.....

.....

*) Mogelijk is een aantal zaken ten tijde van dit onderzoek binnen uw gemeente nog niet uitgekristalliseerd. Wanneer dit het geval is verzoeken wij u uw *eigen verwachting* in te vullen.

Vraag 13.

Door wie verwacht u dat de burgemeester geïnformeerd wordt over het verloop van de formatie?

- De fractievoorzitter van de grootste partij
- De voorzitter van de formatiecommissie/formateur
- De griffier
- Diegene die hij/zij in de wandelgangen tegenkomt of daar toevallig aan denkt
- Niet
- Anders.....

Vraag 14.

De formatie zal resulteren in een coalitieakkoord/bestuursakkoord of collegeprogramma.

Op welke wijze verwacht u dat behandeling hiervan in de raad zal plaatsvinden?

- De raad zal kennismaken van dit stuk
- De raad zal dit stuk bespreken
- De raad zal dit stuk vaststellen, met eventuele amendering

evt toelichting

.....
.....

E. Het inwerken van nieuwe raadsleden

Vraag 15.

In welke mate gaat u als griffier zorgen voor een inwerkprogramma voor nieuwe raadsleden? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- De griffie verzorgt het inwerkprogramma
- In samenwerking met de gemeentesecretaris/ambtelijke organisatie wordt een inwerkprogramma samengesteld waarvan de organisatie de invulling grotendeels voor haar rekening neemt
- De politieke partijen vervullen zelf de belangrijkste rol in het voorbereiden van nieuwe raadsleden
- We organiseren een training voor raadsleden als het gaat om vaardigheden voor zover deze niet door de politieke partijen zelf worden ingevuld
- We schakelen een extern bureau in om het inwerkprogramma te verzorgen
- We plannen een raadsconferentie na ca. 100 dagen
- In de eerste maanden plannen we enkele specifieke agendapunten in de reguliere vergadercyclus zoals bijvoorbeeld het voorstellen van de accountant aan de raadsleden

evt toelichting

.....

Vraag 15b.

Wanneer start u met het inwerken van (potentiële) raadsleden?

- Na de kandidaatstelling
- Na de verkiezingen
- Na de coalitievorming

Vraag 15c.

Welke mogelijke aspecten van een inwerkprogramma worden door wie opgepakt?

Wie	Griffie	Ambtelijke organisatie	Extern bureau (olv griffie)	Samen met buurgemeenten	Door politieke partijen zelf	Anders (bv individuele trajecten)	Niet van toepassing
Wat							
Kennismaking en het creëren van een gemeenschappelijke basis							
Kennismaking met de gemeente (wijken, kernen, adviesraden, maatschappelijk middenveld)							
De instrumenten van de raad ihkv de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol							
Werkwijze raad							
Planning & controlcyclus							
Vaardigheden (bv. omgaan met de media, debatvaardigheden)							
Dossierkennis (WMO, WRO, grote projecten)							
Anders...							

evt toelichting

.....

.....

F. Het eigenaarschap van het verkiezingsproces in uw gemeente

Vraag 16.

In de voorbereiding van de verkiezingen zult u met diverse partijen klankborden. Een gewetensvraag: kunt u aangeven wie u bij de punten die in de voorgaande vragen aan de orde zijn gekomen als uw meest natuurlijke partner beschouwt (1 = meest natuurlijk, 6 = minst natuurlijk)?

- Burgemeester _____
- Presidium/fractievoorzitters/seniorconvent (doorhalen wat niet van toepassing is) _____
- Driehoek met gemeentesecretaris en burgemeester _____
- Lijsttrekkers _____
- Voorzitter politieke partijen _____
- Anders:..... _____

evt toelichting
.....
.....

Vraag 17.

Waar vindt u dat ambtelijk de regie hoort te zijn belegd voor het brede palet aan activiteiten dat in de voorgaande vragen aan de orde is gekomen?

- De griffie
- Burgerzaken
- Bestuursdienst/kabinetszaken
- Overig.....

evt toelichting
.....
.....

G. Enkele achtergronden

Vraag 18.

Wat is de grootte van de gemeente?

- < 15.000 inwoners
- 15.001 – 35.000 inwoners
- 35.001 – 60.000 inwoners
- 60.001 – 100.000 inwoners
- > 100.000 inwoners

Wat is de formatie van uw griffie?

..... fte

Was u / de griffier* zelf ook griffier bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen?

- Ja
- Ja, maar niet in deze gemeente
- Nee, maar ik was wel werkzaam bij deze griffie
- Nee, maar ik was wel werkzaam bij deze organisatie
- Nee

evt toelichting

.....

* (bij invulling door een ander persoon dan de griffier)